

Dr. sc. Đurđica JURIĆ, prof. struč. stud. i ovl. rač.

UDK 657.1/336.2

II. Popis dugotrajne imovine i obračun amortizacije za 2023. godinu

1. POJAM I VRSTE DUGOTRAJNE MATERIJALNE I NEMATERIJALNE IMOVINE

Fizičke osobe koje obavljaju registriranu samostalnu djelatnost iz čl. 29. *Zakona o porezu na dohodak* (Nar. nov., br. 115/16. – 114/23. dalje: Zakon) kao što su obrtnici, slobodna zanimanja itd., obvezni su voditi poslovne knjige prema čl. 34. Zakona, i to: Knjigu primitaka i izdataka (dalje: KPI), Popis dugotrajne imovine (dalje: Popis DI), Knjigu prometa te Evidenciju o tražbinama i obvezama. Ako za potrebe obavljanja svoje djelatnosti koriste dugotrajnu imovinu poput zemljišta, poslovnih zgrada, osobnih automobila, strojeva, uredskog namještaja itd., podatke o toj imovini vode u Popisu DI.

Pojam „dugotrajna imovina“, u skladu s čl. 35., st. 2. *Zakona o porezu na dohodak*, obuhvaća stvari i prava koja služe za stjecanje dohotka čija je pojedinačna nabavna vrijednost (ili trošak proizvodnje ako je proizvedena u vlastitoj režiji) veća od 464,53 € (do kraja 2022. godine 3.500,00 kn) i vijek trajanja duži od jedne godine.

U nabavnu vrijednost dugotrajne imovine uključuje se kupovna cijena umanjena za popuste iskazane na računu, carina i uvozne pristojbe, nepovratni porezi, izdatci za projektiranje i nadzor, izdatci pripreme prostora za građenje, izdatci instaliranja opreme, prijevoza i drugi izdatci nastali u postupku dovođenja sredstva u radno stanje.

Dugotrajna imovina obuhvaća:

- dugotrajnu materijalnu imovinu koja može biti potrošiva i nepotrošiva. Potrošiva materijalna imovina (npr. građevinski objekti, strojevi i oprema, transportna sredstva i dr.) podliježe amortizaciji za razliku nepotrošive koja se ne amortizira (npr. zemljišta, prirodna bogatstva i umjetnička djela) i
- dugotrajnu nematerijalnu imovinu (prava) koja predstavlja istrošivu dugotrajnu imovinu kao što su na primjer patenti, licencije, softveri i sl.

U trenutku nabave dugotrajna materijalna imovina unosi se u Popis DI po nabavnoj vrijednosti. Pritom nije bitno jesu li računi u vezi s njezinom nabavom plaćeni ili ne. Prema tome, ovdje dolazi do odstupanja od temeljnog načela „blagajne“ na temelju kojeg obveznici poreza na dohodak bilježe svoje izdatke (i primitke).

Prava (dugotrajna nematerijalna imovina) ulaze u Popis DI i mogu se amortizirati samo ako je račun za njihovu nabavu plaćen – ako je kod njihove nabave plaćena naknada (čl. 35. st. 2. Zakona). Stvari i prava čija je pojedinačna nabavna vrijednost iznosi 464,53 € ili manje, neovisno o

njihovom vijeku trajanja, NE ulaze u Popis DI, već se izdatak u vezi s njima knjiži u KPI u trenutku plaćanja računa. Ovdje se primjenjuje načelo blagajne! U praksi je riječ o sitnom inventaru, izdatcima za računalne programe i sl. čija je nabavna cijena do 464,53 €.

Za razliku od plaćenih predujmova za robu i materijal, predujmovi plaćeni za nabavu dugotrajne imovine NE ulaze u poslovne izdatke odnosno ne unose se u KPI.

2. POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE – OBRAZAC DI

Popis dugotrajne imovine (Obrazac DI) jedna je od temeljnih poslovnih knjiga fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost i obveznici su poreza na dohodak koji utvrđuju na temelju podataka iz poslovnih knjiga prema čl. 30., st. 1. Zakona i čl. 43., st. 1. *Pravilnika*. Njegov oblik i sadržaj te način ustroja i vođenja propisani su u čl. 35. *Zakona* i čl. 45. *Pravilnika*. U Popis DI unosi se dugotrajna materijalna i nematerijalna imovina.

Osim obrtnika i slobodnih zanimanja, *Popis dugotrajne imovine* vode i drugi porezni obveznici koji obavljaju samostalnu djelatnost, a prijavili su se u registar obveznika poreza na dohodak (dalje: RPO) i dohodak utvrđuju na temelju poslovnih knjiga. To mogu biti obiteljska poljoprivredna gospodarstva, sportaši, najmodavatelji, autori i druge osobe koje su upisane u registar obveznika poreza na dohodak i vode KPI.

Popis dugotrajne imovine služi za utvrđivanje amortizacije dugotrajne imovine koja je u njemu evidentirana. Ali u njega se u svrhu evidencije unosi i ona dugotrajna materijalna imovina koja ne podliježe amortizaciji (npr. zemljišta, umjetničke slike itd.). Kod obveznika poreza na dohodak to je jedina evidencija o dugotrajnoj imovini koja sadržava podatke o datumu njezine nabave, ispravama o nabavi i nabavnoj cijeni, otpisanoj vrijednosti i knjigovodstvenoj (sadašnjoj) vrijednosti.

Amortizirati se može samo dugotrajna imovina evidentirana u Popisu DI!

U skladu s čl. 39. st. 4. *Pravilnika*, u poslovne izdatke NE priznaje se amortizacija dugotrajne imovine koja služi za obavljanje djelatnosti, a nije iskazana u Popisu DI, niti se izdatak otpisa može priznati na dodatna ulaganja u dugotrajnu imovinu koja nije iskazana u Popisu DI. Za imovinu koja nije iskazana u tom popisu ne može se priznati niti izdatak otpisa za tekuće ni investicijsko održavanje.

U Popis DI unosi se ona dugotrajna imovina koju je fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost (dalje: obrtnik) pribavila:

- a) kupnjom iz novčanih sredstava obrta odnosno djelatnosti slobodnog zanimanja (na domaćem tržištu, stjecanjem dobara iz druge države članice EU ili uvozom iz treće zemlje)
- b) kupnjom na kredit
- c) na financijski leasing
- d) izradom predmeta dugotrajne imovine u vlastitoj režiji – npr. proizvodnja stroja u vlastitoj radionici i sl.
- e) gradnjom građevinskog objekta u vlastitoj režiji – obrt se pojavljuje istodobno u ulozi investitora i izvođača
- f) gradnjom poslovnog prostora ili građevinskog objekta – obrt je investitor, a radove izvodi drugi poduzetnik ili
- g) ulaganjem privatne imovine u samostalnu djelatnost od strane vlasnika na temelju *Zapisnika o ulaganju*
- h) iz državne potpore
- i) iz donacija, darovanja i slično – bez naknade
- j) stjecanjem (kupnjom) prava – ali samo ako su plaćena.

Neovisno o tome na koji je od tih načina dugotrajna imovina pribavljena, ona se unosi u *Popis dugotrajne imovine* po trošku nabave (nabavnoj vrijednosti) ili trošku proizvodnje, ako je riječ o dugotrajnoj materijalnoj imovini koju je obrtnik sam proizveo. **Pritom nije bitno jesu li računi za nabavu dugotrajne materijalne imovine plaćeni ili ne.**

Kod dugotrajne imovine koja je nabavljena na kredit ili na financijski leasing obračunana kamata se NE uključuje u nabavnu vrijednost, već kao naknada za financiranje u trenutku plaćanja čini poslovni izdatak koji se unosi u KPI. Isto se odnosi i na plaćenu jednokratnu naknadu i druge izdatke u vezi s odobravanjem kredita.

Kada je riječ o osobnim automobilima, kamate koje se smatraju naknadom za uslugu financiranja u cijelosti su porezno priznat izdatak.

Za fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost i posjeduju dugotrajnu imovinu, **Popis DI sastavlja se za svaku kalendarsku godinu i zaključuje 31. prosinca, odnosno na dan likvidacije obrta. To vrijedi i za 2023. godinu. Zaključna stanja iz stupca 4 i 9 prepisat će se pojedinim stvarima ili pravima kao početna stanja u stupce 4 i 5 Popisa DI za sljedeću (2024.) godinu.**

Početna stanja u Popisu DI za 2023. godinu iskazana su u eurima na način da su se svote zaključnih stanja iz stupaca 4 i 9 Popisa DI za 2022. godinu preračunale u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije 7,53450.

Dugotrajna imovina ostaje evidentirana u Popis DI nakon što je u cijelosti otpisana sve do trenutka njezine prodaje, darovanja, izuzimanja za potrebe vlasnika ili drugog načina otuđenja ili uništenja. Iako se i dalje koristi, jednom otpisana dugotrajna imovina NE može se ponovno amortizirati.

U Popis DI ne unosi se dugotrajna imovina uzeta u operativni leasing ili unajmljena od drugih fizičkih ili pravnih osoba. Za razliku od toga, imovina uzeta u financijski leasing unosi se u Popis DI.

Popis DI treba dostaviti Poreznoj upravi zajedno s godišnjom prijavom poreza na dohodak, tj. Obrazcem DOH. Kod zajedničkog obrta, Obrazac DI predaje se uz Prijavu o dohotku od zajedničke djelatnosti (Obrazac DOH-Z).

3. NABAVA DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE

Formiranje nabavne vrijednosti dugotrajne materijalne imovine (dalje: DMI) koju obrt nabavlja ovisi o tome o kojoj je vrsti dugotrajne materijalne imovine riječ i nabavlja li se ona od dobavljača iz Hrvatske, poreznog obveznika iz druge države članice EU-a ili se uvozi iz treće zemlje. **Načelno, u nabavnu vrijednost dugotrajne imovine, prema čl. 39. st. 1. Pravilnika, uključuju se:**

- 1) Kupovna cijena smanjena za popuste iskazane na računu dobavljača
 - 2) Carina i druge uvozne pristojbe
 - 3) Nepovratni porezi, naknade i pristojbe (npr. posebni porez)
 - 4) Izdatci za dopremu i instaliranje predmeta DMI
 - 5) Svi drugi izdatci nastali u postupku dovođenja predmeta DMI u radno stanje
- = **Nabavna vrijednost** opreme (1 + 5) ⇔ unosi se u Obrazac DI (stupac 4)

Na ovaj se način utvrđuje nabavna vrijednost opreme, transportnih sredstava i osobnih automobila, uređaja, uredskog namještaja i dr. – uvažavajući pritom specifičnosti svake od ovih nabava.

Svi se navedeni izdatci (plaćeni i neplaćeni) zbrajaju kako bi se utvrdila nabavna vrijednost po kojoj će sredstvo biti evidentirano u Popis DI. U tu se svrhu preporučuje sastaviti kalkulaciju nabavne vrijednosti dugotrajne imovine uz koju će se priložiti izvorne isprave.

S motrišta PDV-a u primjerima u nastavku polazi se od pretpostavke da su obrtnici porezni obveznici, jer za razliku od obrtnika – obveznika PDV-a koji su upisani u registar poreznih obveznika, obrtnici – “mali porezni obveznici” nemaju pravo na priznavanje pretporeza pa će stoga PDV obračunan pri nabavi kod njih uvećati nabavnu vrijednost DMI.

Više o nabavi i uporabi opreme u obrtničkoj djelatnosti pročitati u časopisu RRiF br. 10/23.

3.1. KUPNJA DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE U HRVATSKOJ

Polazeći od pretpostavke da je riječ o fizičkoj osobi koja obavlja samostalnu djelatnost i pritom je porezni obveznik koji PDV plaća po naplaćenim naknadama u skladu s čl. 125.i.) *Zakona o porezu na dodanu vrijednost* (Nar. nov., br. 73/13. – 114/23., dalje: Zakon o PDV-u), ulazni računi u vezi s nabavom dugotrajne materijalne imovine primljeni od dobavljača - obveznika PDV-a koji sadržavaju sve elemente propisane čl. 79. st. 1. *Zakona o PDV-u* unose se u knjigu URA tek kada su plaćeni i kada se na temelju njih stječe pravo na priznavanje pretporeza. Ovo se NE odnosi na nabavu građevinskih objekata i poljoprivrednog zemljišta

u slučaju kada se kod njihove nabave primjenjuje tuземni prijenos porezne obveze i kada kupac - obrtnik na vrijednost isporuke po ulaznom računu istodobno obračunava obvezu za PDV i pretporez (uz zadovoljenje ostalih uvjeta za priznavanje pretporeza).

Fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, a **obveznici su PDV-a i upisani su u registar obveznika PDV-a**, u nabavnu vrijednost dugotrajne imovine ne uključuju PDV iskazan na računima dobavljača već ga priznaju kao pretporez, pri čemu oni obrtnici koji primjenjuju postupak oporezivanja prema naplaćenim naknadama pretporez priznaju tek kada je račun plaćen. Za razliku od obveznika PDV-a, fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, a nisu obveznici PDV-a jer nisu ostvarili vrijednost isporuka dobara i usluga u prethodnoj ili tekućoj godini veću od 39.816,84 € („mali porezni obveznici“ prema čl. 90. Zakona o PDV-u), u nabavnu vrijednost dugotrajne imovine uključuju i PDV zaračunan na računima u vezi s nabavom dugotrajne imovine.

Plaćeni računi za nabavu opreme NE unose se u KPI. To se jednako odnosi i na račune za dugotrajnu materijalnu imovinu (npr. opremu) i za njihove zavisne troškove nabave. Naime, „zavisni troškovi nabave“ uključuju se u nabavnu vrijednost dugotrajne materijalne (nematerijalne) imovine i posljedično tome se u izdatke u KPI uključuju kao izdatak otpisa (amortizacije) u stupac „izdatak u naravi“.

3.2. STJECANJE DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE IZ DRUGIH DRŽAVA ČLANICA EU-a

Fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost mogu izravno nabavljati opremu, uređaje, transportna sredstva i drugu dugotrajnu materijalnu imovinu na jedinstvenom tržištu EU-a.

Kada su ovi obveznici poreza na dohodak ujedno i obveznici PDV-a (upisani su u registar poreznih obveznika) te posjeduju PDV identifikacijski broj (koji je evidentiran u VIES bazi), dobavljač – porezni obveznik iz druge države članice EU-a izdaje račun za isporučena dobra uz porezno oslobođenje i „prenosi“ poreznu obvezu na hrvatskog stjecatelja. Naime, predmet oporezivanja, u skladu s čl. 4. st. 1. t. 2., Zakona o PDV-u smatra se i stjecanje dobara unutar EU-a koje je u tuzemstvu obavljeno uz naknadu. Pri stjecanju dobara unutar EU-a obveza za obračun PDV-a nastaje u trenutku izdavanja računa ili najkasnije petnaestog dana u mjesecu nakon mjeseca u kojemu je nastao oporezivi događaj za isporuke dobara ako račun do tada nije izdan (čl. 31., st. 2. Zakona o PDV-u). Račune u stranoj valuti (češkim krunama, mađarskim forintama itd.) trebalo je tijekom 2023. godine preračunati u protuvrijednost eura primjenom srednjeg tečaja HNB-a na dan nastanka obveze obračuna PDV-a, odnosno prema datumu računa, ili 15. dana u mjesecu nakon mjeseca u kojem je nastao oporezivi događaj ako nije primljen račun (čl. 36., st. 2. Zakona o PDV-u). **Pri stjecanju dobara i usluga iz drugih država članica EU-a, „dohodaši“ koji PDV plaćaju prema naplaćenim naknadama u ovom slučaju ne mogu primijeniti „načelo blagajne“, već neovisno o tome je li račun ino-dobavljaču plaćen ili nije (prema čl. 125.j Zakona o PDV-u) - treba ju u razdoblju oporezivanja iskazati obvezu za PDV**

i pretporez. S tom svrhom, u skladu s čl. 163. st. 4. *Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost* (Nar. nov., br. 79/13. – 43/23., dalje: Pravilnik o PDV-u), vode posebnu evidenciju: „**Evidenciju za stjecanje dobara iz EU**“ (ili odvojene knjige I-RA i U-RA za stjecanje dobara iz EU). Iz ove evidencije preuzimaju se podatci za popunjavanje Obrasca PDV. Podatak o vrijednosti stečenih dobara iz EU-a koja podliježu oporezivanju u RH unosi se u stupac 11 „**Prijave za stjecanje dobara i usluga iz drugih država članica EU**“ (Obrazac PDV-S) zbirno po svakom isporučitelju – poreznom obvezniku iz druge države članice EU-a.

Primjer: Stjecanje dugotrajne materijalne imovine od poreznog obveznika iz EU-a

- 1) Obrt je kupio rabljeni osobni automobil **Golf – 8** u Hamburgu, Njemačka, od dobavljača njemačkog poreznog obveznika „Auto“ GmbH. Vlasnik obrta preuzeo je automobil 23. lipnja 2023. godine u Zagrebu. Račun dobavljača „Auto“ GmbH br. 25140 od 20. lipnja glasi na 32.000,00 €. Na računu je navedeno porezno oslobođenje, što znači da ovaj ino-dobavljač primjenjuje redovni postupak oporezivanja, a ne posebni postupak oporezivanja marže. Stoga obrt – porezni obveznik ima obvezu obračunati hrvatski PDV pri stjecanju. Račun je plaćen 29. lipnja 2023. U Hrvatskoj je 30. lipnja 2023. plaćeno još i 1.900,00 € PPMV-a, 200,00 € naknade za zabrinjavanje otpadnih vozila i automobila te 100,00 € na ime potvrde o sukladnosti. Ovaj je osobni automobil namijenjen za prijevoz vlasnika obrta i zaposlenika te je predan u uporabu nakon registracije 30. lipnja 2023. godine. Primjenjuje se najviše dopuštena godišnja stopa amortizacije od 40 %

Izračun nabavne vrijednosti rabljenoga osobnog automobila Golf 8 koja se unosi u Popis DI:

$$32.000,00 \text{ €} + 1.900,00 \text{ €} + 200,00 \text{ €} + 100,00 \text{ €} = 34.200,00 \text{ €}$$

Obračun PDV-a pri stjecanju:

$$32.000,00 \times 25 \% \text{ PDV-a} = 8.000,00 \text{ €}$$

Kod stjecanja ovoga osobnog automobila iz EU-a obrtnik nije imao pravo na priznavanje 50 % pretporeza (4.000,00 €) u skladu čl. 61. st. 2. Zakona o PDV-u jer je riječ o osobnom automobilu koji se koristi za osobni prijevoz vlasnika obrta i zaposlenika. Zato se u Evidenciji o stjecanju dobara iz EU-a iskazala obveza za PDV u punoj svoti, a pretporez se podijelio na 50 % koji se može priznati i 50 % koji se ne može priznati.

Nepriznata svota pretporeza od 4.000,00 € zasebno se iskazuje u Obrascu DI i amortizira se po istoj stopi amortizacije kao i sam osobni automobil. Amortizacija nepriznatog pretporeza u cijelosti je porezno nepriznati izdatak koji se unosi u red. br. 14 KPI-ja.

Obračun amortizacije (otpisa) za 2023. godinu:

- Obračun amortizacije za osobni automobil [(34.200,00 € × am 40 %): 12 mj.] × 6 mj. = 6.840,00 € od čega je 50 % porezno priznati izdatak (3.420,00 €), a 50 % nije porezno priznati izdatak (3.420,00 €).
- obračun amortizacije 50 % nepriznatog pretporeza pri nabavi, stjecanju ili uvozu

$[(4.000,00 \text{ €} \times \text{am } 40 \%) : 12 \text{ mj.}] \times 6 \text{ mj.} = 800,00 \text{ €}$
u cijelosti je porezno nepriznati izdatak.

Ukupno nepriznati izdatak na temelju amortizacije ovoga osobnog automobila iznosi 4.220,00 € i unosi se u stupac 14 KPI-ja.

2) Obrt je kupio stroj od ino-dobavljača „Gis“ Kft. – poreznog obveznika iz Mađarske. „Gis“ Kft. ispostavio je račun br. 208 od 19. kolovoza 2023. godine koji glasi na 9.913.416,58 HUF (na računu je klauzula: oslobođeno PDV-a) i dopremio stroj u sjedište obrta (u Zagreb) – otpremnica br. 215 od 23. kolovoza 2023. godine. Primjenom srednjeg tečaja HNB-a na dan izdavanja

računa, to iznosi 26.000,00 €. Račun prijevoznika „Brzić“ j.d.o.o. iz Zagreba za prijevoz stroja od Budimpešte do Zagreba glasi na 600,00 € („Brzić“ nije obveznik PDV-a). Stroj je predan u uporabu 28. kolovoza. Stroj se unosi u Popis DI po nabavnoj vrijednosti od 26.800,00 €. Primjenjuje se godišnja stopa amortizacije od 25 %.

Obračun PDV-a pri stjecanju (primjenom srednjeg tečaja HNB-a 19. kolovoza 2023. godine):

$26.000,00 \text{ €} \times 25 \text{ \% PDV-a} = 6.500,00 \text{ €}$

Obračun amortizacije (otpisa) za 2023. godinu:

$[(26.800,00 \text{ €} \times \text{am } 25 \%) : 12 \text{ mj.}] \times 4 \text{ mj.} = 2.233,32 \text{ €}$

EVIDENCIJA ZA STJECANJE DOBARA IZ EU-a

Red. br.	Račun		Dobavljač (Isporučitelj dobara ili usluga)					Pretporez						Obveza PDV			
	Broj	Datum	Naziv - ime i prezime i sjedište	(PDV ID. Br. / OIB)	Porezna osnovica			Ukupni iznos računa	5 %		13 %		25 %		5 %	13 %	25 %
					5 %	13 %	25 %		Može se odbiti	Ne može se odbiti	Može se odbiti	Ne može se odbiti	Može se odbiti	Ne može se odbiti			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	77	20. 6. 2023.	„Auto“ GmgH, Hamburg, Njemačka	DE258741236			32.000,00	32.000,00					4.000,00	4.000,00			8.000,00
2.	78	19. 8. 2023.	„Gis“ Kft. Budimpešta, Mađarska	HU254781			26.000,00	26.000,00					6.500,00				6.500,00

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac DI)

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine ¹	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil Golf 8	„Auto“ GmgH, Hamburg, Njemačka Rn. 25140 od 20. 6. 2023.	34.200,00	34.200,00	2,5	40 %	6.840,00	27.360,00		
2.	50 % nepriznatog pretporeza za osobni automobil Golf 8	Obračun PDV-a po stjecanju iz Njemačke 20. 6. 2023.	4.000,00	4.000,00	2,5	40 %	800,00	3.200,00		
3.	Stroj	„Gis“ Kft., Budimpešta, Mađarska 208 od 19. 8. 2023.	26.800,00	26.800,00	4	25 %	2.233,32	24.566,68		
UKUPNO:			65.000,00	65.000,00			9.873,32	55.126,68		

¹ 001 - GRAĐEVINSKI OBJEKTI, 002 - BRODOVI VEĆI OD 1000 BRT, 003 - OSNOVNO STADO, 004 - NEMATERIJALNA IMOVINA, 005 - OSOBNI AUTOMOBILI, 006 - OPREMA, 007 - VOZILA (OSIM OSOBNIH AUTOMOBILA), 008 - MEHANIZACIJA, 009 - RAČUNALA, RAČUNALNA OPREMA I PROGRAMI, 010 - OPREMA ZA RAČUNALNE MREŽE, 011 - MOBILNI TELEFONI, 012 - ALATI, POGONSKI INVENTAR, 013 - OSTALA NESPOMENUTA DUGOTRAJNA IMOVINA

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

(Obrazac KPI)

Red. br.	Nadnevak primitka / izdatka	Broj temeljnica	Opis isprava	Primitci			PDV u primitcima	Ukupni primitci	Izdatci			PDV u izdatcima	Izdatci iz čl. 33. St. 1. T. 1. I 5.	Ukupno dopušteni izdatci
				U gotovini	Na žiro-račun	U naravi			U gotovini	Putem žiro-računa	U naravi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
250	31. 12. 2023.	250	Amortizacija DMI za 2023. godinu								9.873,32		4.220,00	5.653,32
			itd.											

Napomena: Više o amortizaciji pročitati u t. 6. ovog dijela PRILOGA.

3.3. UVOZ DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE IZ TREĆIH ZEMALJA

U nabavnu vrijednost dugotrajne materijalne imovine (opremu, transportnih sredstava, uređaja, itd.) iz trećih zemalja uključuje se i carina te druge carinske pristojbe. Pri uvozu opreme, u skladu s čl. 32. st. 1. *Zakona o PDV-u*, oporezivi događaj i obveza obračuna PDV-a nastaje u trenutku uvoza. PDV obračunava carina na osnovicu koju čini carinska vrijednost utvrđena prema carinskim propisima (čl. 35. *Zakona o PDV-u*). Ona se utvrđuje tako da se vrijednost uvezene opreme prema carinskim propisima uveća za carinu i posebne poreze (ako je propisana za ova dobra), carinske pristojbe i druga davanja koja se plaćaju pri uvozu.

Obrtnik – obveznik PDV-a obračunan PDV pri uvozu opreme priznaje kao pretporez u razdoblju oporezivanja u kojem je primio jedinstvenu carinsku deklaraciju u kojoj je naveden kao uvoznik i u kojoj je iskazna svota PDV-a koju treba platiti. Podsjećamo, uvoznik je obvezan PDV pri uvozu platiti carini u roku za plaćanje uvoznih davanja u skladu s carinskim propisima. Međutim, to se ne odnosi na one porezne obveznike koji primjenjuju „obračunski način obračuna PDV-a pri uvozu“ koji podrazumijeva da porezni obveznik obračunani PDV pri uvozu iskaže kao obvezu na red. br. II.15. Obrasca PDV uz istodobno priznavanje pretporeza na red. br. III.14. Obrasca PDV – i to bez plaćanja PDV-a carini. Pritom je važno podsjetiti kako se i kod uvoza osobnih automobila može priznati samo 50 % pretporeza (osim ako nisu namijenjeni za obavljanje registrirane djelatnosti u skladu s čl. 61. st. 3. *Zakona o PDV-u*).

Kod obrtnika – “maloga poreznog obveznika” koji nema pravo na priznavanje pretporeza, PDV obračunan i plaćen pri uvozu uključuje se u nabavnu vrijednost uvezene DMI.

3.4. KUPNJA NEKRETNINA ZA POTREBE OBAVLJANJA SAMOSTALNE DJELATNOSTI

Za obavljanje registrirane samostalne djelatnosti potrebne su i nekretnine – bilo da je riječ o građevinama (poslovnim prostorima, poslovnim zgradama, skladištima, silosima itd.) ili zemljištu. Obrtnik može kupiti nekretninu od prodavatelja kao bilo koju drugu DMI. Kada je riječ o građevinskom objektu, može ga sam graditi na način da njegovu gradnju povjeri izvođaču građevinskih radova ili da objekt gradi u vlastitoj režiji – što je posebice slučaj kada je riječ o građevinskim obrtima koji ujedno imaju potrebu za vlastitim objektima potrebnim za obavljanje svog poslovanja.

3.4.1. Kupnja poljoprivrednog zemljišta

Na samom početku treba istaknuti kako je isporuka poljoprivrednog zemljišta ili drugog zemljišta koje nije građevinsko, za prodavatelja – obveznika PDV-a, oslobođena PDV-a prema čl. 40. st. 1. t. k) *Zakona o PDV-u*. Prema tome, kada obrt – obveznik PDV-a kupuje poljoprivredno zemljište od prodavatelja koji je također obveznik PDV-a, na ovu isporuku može se primijeniti:

- a) oslobođenje prema 40., st. 1., t. k) *Zakona o PDV-u* i posljedično tome obrt (kupac) obvezan je platiti 3 % poreza na promet nekretnina po rješenju Porezne uprave koji ulazi u nabavnu vrijednost poljoprivrednog zemljišta ili

- b) tuzemni prijenos porezne obveze prema čl. 75. st. 3. t. c) *Zakona o PDV-u* i posljedično tome obrt (kupac) u svojoj će poreznoj evidenciji istodobno obračunati obvezu za PDV i pretporez. Navedeno je moguće primijeniti samo u slučaju kada je kupac obveznik PDV-a i koristi ovo zemljište za potrebe obavljanja djelatnosti.

Međutim, ako obrt kupuje poljoprivredno zemljište od fizičke osobe ili prodavatelja koji nije obveznik PDV-a, ne može birati način oporezivanja, već je kupac (obrt) obvezan na temelju rješenja Porezne uprave platiti porez na promet nekretnina od 3 % i on ulazi u nabavnu vrijednost zemljišta. U ovom slučaju zemljište se oporezuje prema *Zakonu o porezu na promet nekretnina* (Nar. nov., br.115/16. i 106/18.), a ne prema *Zakonu o PDV-u*.

Nabavljeno poljoprivredno zemljište unosi se u *Popis DI*, ali se ne amortizira. Amortiziraju se višegodišnji zasadi na njemu – npr. voćnjaci, maslinici, vinogradi itd.

Govoreći o zemljištima, treba spomenuti i jednu iznimku u vezi s njihovom amortizacijom. Naime, „iscrpljujuća“ zemljišta poput kamenoloma, pješčara, šljunčara i slično iz kojih se crpi kamen, pijesak, šljunak itd. – amortiziraju se.

3.4.2. Kupnja građevinskog zemljišta

Kupuje li obrt zasebno građevinsko zemljište (na kojemu ne postoji građevinski objekt) od prodavatelja – obveznika PDV-a, isporuka je oporeziva s 25 % PDV-a. Kod prometa građevinskih zemljišta u tom slučaju nije moguće primijeniti tuzemni prijenos porezne obveze. Ako se građevinsko zemljište kupuje od prodavatelja koji nije obveznik PDV-a, tada je kupac (obrt) obvezan platiti 3 % poreza na promet nekretnina prema rješenju Porezne uprave, koji ulazi u nabavnu vrijednost građevinskog zemljišta. Kupljeno građevinsko zemljište unosi se u *Popis DI*, ali se ne amortizira.

Podsjećamo, građevinskim zemljištem se, prema čl. 40. st. 6. *Zakona o PDV-u*, smatra zemljište za koje je izdan izvršni akt kojim se odobrava građenje. Ovaj akt može biti građevinska dozvola, lokacijska dozvola, rješenje za građenje i slično (čl. 72.a *Pravilnika o PDV-u*). Prema tome, kako bi se neko zemljište smatralo „građevinskim“, nije dovoljno da se ono nalazi u građevinskoj zoni već treba postojati izvršni akt koji dokazuje da je riječ o građevinskom zemljištu.

U slučaju da obrt – obveznik PDV-a prodaje građevinsko zemljište koje je pri nabavi bilo oporezovano s porezom na promet nekretnina i koje se nalazi u *Popisu DI*, obvezan je obračunati 25 % PDV-a, neovisno o tome tko se nalazi u ulozi kupca. Na isporuku građevinskog zemljišta ne može se primijeniti odredbu iz čl. 40. st. 4. *Zakona o PDV-u* (pravo izbora na oporezivanje) odnosno ne može se primijeniti tuzemni prijenos porezne obveze prema čl. 75. st. 3. t. c) *Zakona o PDV-u*.

Kod prodaje zemljišta, obrt će ovo zemljište isknjižiti iz *Popisa DI* te u KPI u primitke evidentirati doznaku kupca, a u „izdatak u naravi“ nabavnu vrijednost zemljišta. Prema tome, izdatak na temelju zemljišta koje se nalazi u *Popisu dugotrajne imovine* priznaje se tek nakon njegove prodaje.

3.4.3. Kupnja građevinskog objekta za poslovne svrhe

Pri kupnji građevinskog objekta prodavatelj i kupac – fizička osoba koja obavlja samostalnu djelatnost (dalje: obrt) – sklapaju kupoprodajni ugovor koji u slučaju kada je prodavatelj obveznik PDV-a treba sadržavati elemente računa u skladu s čl. 79. st. 1. *Zakona o PDV-u*, ili se u ovu svrhu ispostavlja račun. Posebnu pozornost treba dati poreznom položaju kupnje (i prodaje) nekretnina s motrišta PDV-a. Podsjećamo, isporuka građevina ili njihovih dijelova i zemljišta na kojemu se nalaze oporeziva je s 25 % PDV-a ako je prodavatelj građevine obveznik PDV-a i ako one nisu korištene ili od dana prvog nastanjenja tj. korištenja ove građevine nije proteklo više od dvije godine. Ako je prošlo više od dvije godine – isporuka građevine zajedno s pripadajućim zemljištem oslobođena je PDV-a u skladu s čl. 40. st. 1. t. j) *Zakona o PDV-u*. U tom slučaju ovaj je promet oporeziv porezom na promet nekretnina i plaća ga kupac na temelju Rješenja Porezne uprave. Obračunani porez na promet nekretnina, naveden u Rješenju Porezne uprave, uključuje se u nabavu vrijednost zemljišta i građevinskog objekta. Međutim, kod isporuke građevina (zajedno s pripadajućim zemljištem) kod kojih je od prve uporabe (ili prvog nastanjenja) proteklo više od dvije godine, prodavatelj – obveznik PDV-a može primijeniti i tuzemni prijenos porezne obveze (čl. 40. st. 4. *Zakona o PDV-u*), pod uvjetom da je kupac porezni obveznik koji ima pravo na odbitak pretporeza u cijelosti po osnovi isporuke na koju se želi primijeniti pravo izbora za oporezivanje. Tada će kupac (obrt) prema čl. 75. st. 3. t. c) *Zakona o PDV-u* obračunati 25 % PDV-a na vrijednost isporučene građevine s pripadajućim zemljištem i u svojoj poreznoj evidenciji istodobno evidentirati obvezu za PDV i pretporez neovisno o tome je li kupljena građevina plaćena ili nije. To se u skladu s čl. 125.j) *Zakona o PDV-u* odnosi i na obrtnike koji PDV plaćaju prema naplaćenim naknadama.

Pri kupnji ili izgradnji građevinskih objekata i poslovnih prostora obvezno je u Popisu dugotrajne imovine odvojiti građevinski objekt od zemljišta i njihove vrijednosti posebno iskazati. Razlog tomu je što zemljišta ne podliježu amortizaciji.

Ako je građevinski objekt zajedno s pripadajućim zemljištem kupljen od prodavatelja koji nije obveznik PDV-a, tada obrt – kupac plaća porez na promet nekretnina prema *Zakonu o porezu na promet nekretnina* po stopi od 3 %, a prema rješenju Porezne uprave. Ovaj se porez uključuje u nabavnu vrijednost građevinskog objekta i zemljišta.

S motrišta PDV-a isporuka građevinskog objekta s pripadajućim zemljištem ima jedinstveni porezni položaj, međutim, u svrhu ispravnog vođenja poslovnih knjiga, obrtnik je obvezan odvojiti zemljište od građevinskog objekta i svaku stavku zasebno evidentirati u Popis DI jer zemljište ne podliježe amortizaciji. Izdatak za zemljište ne utječe na osnovicu poreza na dohodak fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost sve do njegove prodaje ili drugog načina otuđenja.

3.5. IZGRADNJA GRAĐEVINSKOG OBJEKTA ZA POTREBE OBAVLJANJA DJELATNOSTI

Kada se građevinski objekt ili poslovni prostor gradi u vlastitoj režiji, izdatci koji pritom nastaju za građevinski materijal, projektnu dokumentaciju i dr. NE knjiže se u KPI (iako su neki plaćeni), već ih se kao elemente cijene proizvodnje zbraja. Po završetku gradnje i predaji objekta na uporabu, on se u *Popisu dugotrajne imovine* unosi po cijeni proizvodnje. **Vrijednost građevinskog objekta treba odvojiti od zemljišta i zasebno ih unijeti u Popis DI.**

Ako se za potrebe gradnje objekta kupuje zemljište, u nabavnu vrijednost građevinskog zemljišta, uračunavaju se naknade geodeta (ako je potrebna izmjera) i svi drugi troškovi nastali izravno u vezi s nabavom zemljišta. Isporuka građevinskog zemljišta je oporeziva PDV-om po stopi od 25 %. Međutim, ako je građevinsko zemljište nabavljeno od prodavatelja koji nije obveznik PDV-a, tada kupac plaća porez na promet nekretnina od 3 % prema rješenju Porezne uprave i ovaj se porez uključuje u nabavnu vrijednost zemljišta.

Cijenu proizvodnje građevinskog objekta izgrađenog u vlastitoj režiji čine:

- 1) izdatci za projektiranje i nadzor,
- 2) izdatci pripreme prostora za građenje,
- 3) izdatci u vezi s pribavljanjem lokacijske i građevinske dozvole,
- 4) vodni doprinosi i naknade za dozvole za priključke na komunalnu infrastrukturu,
- 5) izdatci za građevinski materijal (uključujući njihove zavisne troškove nabave bez PDV-a),
- 6) bruto-plaće radnika (+ doprinosi na plaće) koji rade na izgradnji objekta,
- 7) amortizacija opreme kojom se koristi pri gradnji objekta,
- 8) izdatci za uređenje okoliša zgrade,
- 9) ostali izdatci po ulaznim računima u vezi s građenjem

= Cijena proizvodnje građevinskog objekta koji je obrtnik sam izgradio za potrebe svoga poslovanja (1 + 9) ⇔ unosi se u Popis DI u stupac 4 – *Nabavna vrijednost*

Na tako utvrđenu cijenu proizvodnje (tj. „nabavnu vrijednost“) obrtnik počinje obračunavati amortizaciju od sljedećeg mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojemu je građevinski objekt stavljen u uporabu.

Ako se obrtnik – upisan u registar obveznika PDV-a tijekom izgradnje svoga građevinskog objekta u 2023. godini koristio građevinskim uslugama drugih tuzemnih poduzetnika – upisanih u registar obveznika PDV-a (npr. za izradu projektne dokumentacije, uklanjanje stare građevine, iskop temelja, zidarske radove, elektroinstalacijske i vodoinstalaterske radove te ostale građevinske radove u skladu s odredbama iz čl. 152. st. 1. t. a) *Pravilnika o PDV-u* i Dodatka II. ovog Pravilnika), oni su ispostavljali račune bez PDV-a pozivajući se na čl. 75. st. 3. t. a) *Zakona o PDV-u* i klauzulu „*tuzemni prijenos porezne obveze*“. Obrtnik – investitor na kojega je prenesena porezna obveza obvezan je bio obračunati PDV na takve građevinske usluge u skladu s čl. 75. st. 3. t. a) *Zakona o PDV-u*.

U svojoj poreznoj evidenciji obrtnik – investitor je istodobno obračunski iskazao obvezu i pretporez, neovisno o tome je li dobavljaču platio račun (čl. 125.j.

t. c) *Zakona o PDV-u*). Prema tome, to se odnosi i na obrtnike koji PDV plaćaju prema naplaćenim naknadama. Ove račune obrtnik – investitor treba evidentirati u Evidenciju za tuzemni prijenos porezne obveze koja sadržava sve podatke o obvezi za PDV i pretporezu, potrebne za popunjavanje Obrasca PDV. Umjesto spomenute posebne Evidencije, obrtnik može ulazne račune s prijenosom porezne obveze istodobno evidentirati u posebne knjige U-RA i I-RA – namijenjene isključivo za poreznu evidenciju u vezi s prijenosom porezne obveze u tuzemstvu.

Bitno je naglasiti da ako je izvršitelj usluge ugradnje ujedno i dobavljač dobara koja će biti ugrađena (primjerice „ugradnja PVC stolarije“, ili kod parketarskih radova: „parket s postavljanjem“), tada se prijenos porezne obveze primjenjuje i na isporuku dobara i na njihovu ugradnju. Međutim, ako se obavlja isporuka dobara bez usluge ugradnje, prijenos porezne obveze ne može se primijeniti i dobavljač – obveznik PDV-a na isporuku ovih dobara treba obračunati 25 % PDV-a. Pretporez po ovim računima obrtnik može priznati tek kada će biti plaćeni. Iznimno, prema čl. 75. st. 3. t. g) *Zakona o PDV-u* tuzemni prijenos porezne obveze primjenjuje se na isporuke betonskog čelika i željeza te proizvoda od betonskog čelika i željeza (armatura), što znači da je obrtnik i sam mogao nabavljati ovaj građevinski materijal uz primjenu tuzemnog prijenosa porezne obveze.

Plaćeni računi za građevinski materijal, isplaćene plaće radnicima koji su radili na izgradnji objekta, plaćeni računi za obavljene usluge od strane drugih građevinskih poduzetnika na izgradnji vlastitog objekta NE unose se u KPI i obrtniku ne predstavljaju izdatak poreznog razdoblja u kojemu su plaćeni, jer se svi izdatci vezani za izgradnju građevinskog objekta (neovisno o tome jesu li računi plaćeni ili nisu) „zbrajaju“ i ulaze u vrijednost građevinskog objekta (cijenu proizvodnje).

Završetak objekta i njegovo stavljanje u uporabu bitno je s motrišta obračuna amortizacije, odnosno knjiženja amortizacije ove dugotrajne materijalne imovine u KPI tijekom korisnog vijeka trajanja građevinskog objekta.

Cijenu proizvodnje građevinskog objekta čija je izgradnja povjerena izvođaču radova čine:

- 1) izdatci za projektiranje i nadzor
- 2) izdatci pripreme prostora za građenje
- 3) vrijednost radova po računu izvođača za konačnu situaciju
- 4) izdatci za uređenje okoliša zgrade
- 5) ostali izdatci po ulaznim računima u vezi s građenjem

= Cijena proizvodnje građevinskog objekta

(1 + 5) ⇔ unosi se u Popis DI (stupac 4)

U vezi s građevinskim objektima koji se vode u Popisu dugotrajne imovine poduzetnik ima pravo na izdatke za tekuće i investicijsko održavanje. U trenutku plaćanja oni predstavljaju porezno priznati izdatak. Ako je riječ o rekonstrukciji i adaptaciji građevinskog objekta kojim se bitno poboljšava kvaliteta objekta i produljuje njegov korisni vijek trajanja (osobito ako je trebalo ishoditi građevinsku dozvolu), tada se to smatra ulaganjem u dugotrajnu imovinu – povećava se vrijednost postojeće građevine i svota ulaganja se unosi u *Popis dugotrajne imovine*, a ne u izdatke tekućeg razdoblja.

4. NABAVA DUGOTRAJNE MATERIJALNE IMOVINE NA FINACIJSKI LEASING

Financijski leasing jedan je od oblika financiranja nabave dugotrajne materijalne imovine. Iako je riječ o najmu vozila, strojeva i druge vrste opreme ili nekretnina, financijski leasing za primatelja (obrtnika) ima obilježje kupnje opreme na dugoročni kredit, osim što pravno vlasništvo nad predmetom leasinga ne prelazi odmah na primatelja, već u pravilu tek nakon otplate posljednje leasing rate. Prema tome, po završetku trajanja ugovorenog najma vlasništvo nad predmetom leasinga prenosi se na najmoprimca bez novoga kupoprodajnog odnosa kao što je to slučaj kod operativnog leasinga.

Dugotrajna materijalna imovina nabavljena na financijski leasing unosi se u *Popis dugotrajne imovine* te se amortizira, neovisno o tome što će plaćanje računa biti tijekom ugovorenog leasing razdoblja. Obrtnik na sebe preuzima gotovo sve rizike i koristi od imovine uzete u financijske leasing i ima je pravo amortizirati, iako je ona je u formalno-pravnom vlasništvu leasing društva. Uplatom posljednje leasing rate, obrtnik će i formalno postati njezinim vlasnikom.

Postupak fakturiranja financijskog leasinga i obračuna kamata kao naknade za uslugu financiranja te u vezi s tim i postupak obračuna PDV-a kod obrtnika koji PDV plaćaju prema naplaćenim naknadama, u praksi se najčešće odvija na sljedeći način (pod pretpostavkom da su davatelj i primatelj leasinga obveznici PDV-a):

- a) Leasing društvo isporučuje, tj. daje na raspolaganje predmet leasinga (npr. opremu) primatelju leasinga i u tom obračunskom razdoblju izdaje mu račun za opremu danu u leasing (bez uračunanih kamata). Na računu je iskazana vrijednost opreme + 25 % PDV-a. Posebno je bitno da u svrhu priznavanja pretporeza ovaj račun sadržava sve elemente propisane čl. 79. st. 1. *Zakona o PDV-u*. Uz račun se dostavlja i „*Plan otplate*“ s mjesečnim ratama koje se sastoje od otplatne kvote (dio vrijednosti opreme u leasingu uvećane za pripadajući PDV) i kamata. Kamata je oslobođena PDV-a. Prema tome, ako kamata kod financijskog leasinga NE čini sastavni dio naknade za isporuku predmeta leasinga već se pri njegovoj isporuci obračunava i iskazuje odvojeno, tada se navedena kamata NE oporezuje PDV-om. Obrtnik – primatelj leasinga stavlja opremu u uporabu i unosi je u Popis dugotrajne imovine radi kasnijeg obračuna amortizacije. Po ulaznom računu za opremu primljenu u financijski leasing, tijekom lizinškog razdoblja obrtnik koji PDV plaća prema naplaćenim naknadama priznaje pretporez „malo po malo“ – u dijelu kako plaća leasing rate, tako da iz plaćene svote koja se odnosi na vrijednost opreme s PDV-om (u praksi se često naziva otplata glavnice ili otplatna kvota) primjenom preračunane stope PDV-a „izvuče“ pretporez i unese ga u knjigu U-RA pozivajući se svaki put na isti račun za opremu primljenu u leasing.

b) Leasing društva, u pravilu, istekom svakog mjeseca izdaju račun za obračunanu i dospjelu kamatu, pozivajući se pritom na oslobođenje od PDV-a na kamatu. Kako bi iskazao ukupnu mjesečnu obvezu za primatelja leasinga (leasing ratu), leasing društvo na računima za kamate dodaje još i dio glavnice koji se odnosi na vrijednost predmeta leasinga (uključivo s PDV-om).

Za primatelja leasinga dospjele su kamate naknada za financiranje i kao poslovni izdatak unose se u KPI u mjesecu kada je kamata plaćana. Svotu na računu za kamate koja se odnosi na dio vrijednosti isporučene opreme (dio glavnice) obrtnik treba shvatiti samo kao „obavijest” o dugu, a nikako kao „novi račun” za najam opreme! Obveznik koji PDV plaća prema naplaćenim naknadama pretporez po računu za opremu primljenu u leasing priznat će u dijelu koji je plaćen primjenom preračunane stope PDV-a. U tom slučaju kod evidentiranja pretporeza (za opremu – predmet leasinga) u knjigu U-RA svaki se put unosi broj i datum istoga računa za opremu primljenu u leasing. Plaćena kamata je poslovni izdatak koji se unosi u KPI. Jednako se postupa i s dugotrajnom imovinom kupljenom na kredit.

Ako između obrtnika koji PDV plaća prema naplaćenim naknadama i leasing društva stoji banka koja je u cijelosti podmirila dug leasing društvu i o tome pisano izvjestila obrtnika – on u tom slučaju može odmah priznati cijelu svotu pretporeza po računu za opremu uzetu u financijski leasing. Isto se odnosi i u slučaju kada obrtnik kupi opremu na kredit, a između njega i dobavljača stoji banka koja odmah u cijelosti plaća dobavljaču a obrtnik zatim otplaćuje kredit banci. Navedeno proizlazi iz stajališta Ministarstva financija koje je objavljeno još 18. svibnja 1998. godine (KLASA: 410-19/98-01/894) i mišljenja smo kako se ono može primijeniti i danas.

Primjer: Nabava traktora na financijski leasing

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koje vodi poslovne knjige prema Zakonu o porezu na dohodak (KPI) i PDV plaća prema naplaćenim naknadama zaključio je 15. listopada 2023. godine s Leasing d.d.-om ugovor o financijskom leasingu za traktor na razdoblje od 4 godine, bez učešća. Vrijednost traktora je 80.000,00 €. Ugovorena fiksna kamata iznosi 5,4 % godišnje. Plaćanje u 48 jednakih mjesečnih anuiteta. Sukladno zaključenom ugovoru, uplatom posljednje leasing rate traktora prelazi u vlasništvo OPG-a.

Leasing d.d. isporučio je OPG-u predmet leasinga i ispostavio račun br. 218/1/1 od 29. listopada 2023. godine za traktor na 100.000,00 € (80.000,00 € vrijednost

predmeta leasinga + 25 % PDV-a 20.000,00 €). U prilogu računa nalazi se Plan otplate.

Primjer: Nabava traktora na financijski leasing

Mjesečni plan otplate financijskog leasinga:

Red. br. leasing rate	Anuitet u € (leasing rata)	Glavnica u €	Kamata u €	Ostatak duga u €
1	2 (3+4)	3	4	5
0				100.000,00
1	2.313,61	1.863,61	450,00	98.136,39
2	2.313,61	1.871,99	441,62	96.264,40
3	2.313,61	1.880,42	433,19	94.383,98
4	2.313,61	1.888,88	424,73	92.495,10
ltd.				

Na temelju odluke vlasnika OPG-a traktor je predan u uporabu 31. listopada 2023. godine i evidentiran u Popisu dugotrajne imovine po nabavnoj vrijednosti od 80.000,00 €. Primjenjuje se stopa amortizacije od 25 % godišnje.

Leasing d.d. izdao je račun br. 569/1/1 od 31. listopada 2023. godine za obračunane kamate za listopad. OPG je 5. studenoga 2023. godine uplatio prvu „leasing ratu” od 2.313,61 €, koja uključuje glavnicu (otplatnu kvotu) 1.863,61 € i kamate od 450,00 €. Pretporez po dijelu plaćenog rn. 218/1/1 koji se odnosi na isporuku predmeta leasinga (traktora) iznosi: $1.863,61 \times 20\% = 372,22$ €. Plaćena kamata 450,00 € unosi se u KPI u stupac 11.

Leasing d.d. izdao je račun br. 712/1/1 od 30. studenoga 2023. godine za obračunane kamate za studeni. OPG je 3. prosinca 2023. godine uplatio drugu „leasing ratu” od 2.313,61 €, koja uključuje glavnicu 1.871,99 € i kamate od 441,62 €. Pretporez po dijelu plaćenog rn. 218/1/1 koji se odnosi na isporuku predmeta leasinga iznosi: $1.871,99 \times 20\% = 374,40$ €. Plaćena kamata 441,62 € unosi se u KPI u stupac 11.

Leasing d.d. izdao je račun br. 712/1/1 od 31. prosinca 2023. godine za obračunane kamate za prosinac. OPG je 2. siječnja 2023. godine uplatio treću „leasing ratu” od 2.313,61 €, koja uključuje glavnicu 1.880,42 € i kamate od 443,19 €.

Na dan 31. prosinca 2023. godine u KPI-ju se knjiži amortizacija traktora u svoti od 3.333,33 € za razdoblje od studenoga do prosinca 2023. godine.

Obračun amortizacije (otpisa) za 2023. godinu:

$$\frac{80.000,00 \times 25\%}{12 \text{ mj.}} \times 2 \text{ mj.} = 3.333,33 \text{ €}$$

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac D1)

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine ¹	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Traktor	Rn. 569/1/1 od 29. 10. 2023.	80.000,00	80.000,00	4	25%	3.333,33	76.666,67	008	
UKUPNO:			80.000,00	80.000,00			3.333,33	76.666,67		

¹ 001 - GRAĐEVINSKI OBJEKTI, 002 - BRODOVI VEĆI OD 1000 BRT, 003 - OSNOVNO STADO, 004 - NEMATERIJALNA IMOVINA, 005 - OSOBNI AUTOMOBILI, 006 - OPREMA, 007 - VOZILA (OSIM OSOBNIH AUTOMOBILA), 008 - MEHANIZACIJA, 009 - RAČUNALA, RAČUNALNA OPREMA I PROGRAMI, 010 - OPREMA ZA RAČUNALNE MREŽE, 011 - MOBILNI TELEFONI, 012 - ALATI, POGONSKI INVENTAR, 013 - OSTALA NESPOMENUTA DUGOTRAJNA IMOVINA

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA

(Obrazac KPI)

Red. br.	Nadnevak primitka / izdatka	Broj temeljnice	Opis isprava	Primitci			PDV u primitcima	Ukupni primitci ⁹ (5+6+7-8)	Izdatci			PDV u izdatcima	Izdatci iz čl. 33. St. 1. T. 1. I. 5.	Ukupno dopušteni izdatci ¹⁵ (10+11+12-13-14)
				U gotovini	Na žiro-račun	U naravi			U gotovini	Putem žiroračuna	U naravi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
197.	5. 11. 2023.	T- 197	Izv. br. 164 kamata							450,00				450,00
198.	3. 12. 2023.	T- 198	Izv. br. 181 kamata							441,62				441,62
199.	31. 12. 2023.	T- 199	Amortizacija traktora za 11. - 12. mj. 2023.								3.333,33			3.333,33
			itd.											

Kod priznavanja pretporeza po uplati leasing rata koje se odnose na glavnicu (vrijednost isporučenog traktora s PDV-om) obrtnik koji PDV plaća prema naplaćenim naknadama, uvijek se u knjizi U-RA poziva na isti ulazni račun koji se odnosi na isporuku predmeta leasinga (račun br. 569/1/1).

Više o *financijskom leasingu* pročitati u časopisu RRiF br. 9/23. i o *operativnom leasingu* u RRiF-u br. 11 /23.

5. ULAGANJE DUGOTRAJNE IMOVINE U OBRT

Obrtnik može radi obavljanja djelatnosti u obrt unijeti i svoju privatnu imovinu. Ako ona ima obilježje dugotrajne imovine, evidentira se u *Popisu dugotrajne imovine*.

Ulaganjima se smatraju sva privatna dobra koja porezni obveznik unese u djelatnost, a ne potječu od obavljanja djelatnosti. U tu svrhu sastavlja se *Zapisnik o ulaganju*.

U skladu s odredbama iz čl. 37. i 38. *Pravilnika o porezu na dohodak*, ulaganja dugotrajne imovine procjenjuju se prema usporedivoj tržišnoj vrijednosti pod kojom se razumijeva cijena koja bi se u trenutku ulaganja mogla postići na tržištu. Riječ je o cijeni nove nabave, tj. o prodajnoj cijeni po kojoj se ova dobra mogu nabaviti na tržištu. Međutim, ako se prodajna cijena odnosno cijena nove nabave ne može pouzdano utvrditi, usporedivu tržišnu vrijednost treba procijeniti. U tom je slučaju potrebno sastaviti zapisnik te navesti elemente na temelju kojih je izvršena procjena. Prema čl. 38. st. 3. *Pravilnika*, kao temelj za procjenu mogu poslužiti prije procijenjene vrijednosti ili prodajne cijene za uložena dobra. Ako su cijene istih ili sličnih dobara porasle ili pale, te činjenice treba uzeti u obzir prilikom nove procjene. Ako se tržišna cijena dobra koja nisu nova, već rabljena, ne može pouzdano utvrditi, u procjeni vrijednosti polazi se od tržišne cijene za novo dobro pri čemu se uzima u obzir potrošenost uloženog dobra. Kad je riječ o dugotrajnoj imovini koja ima ograničeni vijek trajanja, njezina se vrijednost može smanjiti s obzirom na okolnost da joj istječe ili joj je već istekao vijek trajanja. Ako obrtnik koji ulaže poslovni prostor u svoj obrt ne posjeduje odgovarajuću ispravu o njegovu stjecanju (kupoprodajni ugovor, rješenje porezne uprave o obračunu poreza na promet nekretnina iz kojeg bi bila primjetna osnovica odnosno tržišna vrijednost i sl.), vrijednost prostora treba procijeniti. Za to je najbolje angažirati stručnog procjenitelja. Kada je riječ, primjerice, o ulaganju rabljenog stroja kod utvrđivanja njegove tržišne

vrijednosti, smatramo da je moguće, osim procjene od strane stručnog procjenitelja, prikupiti nekoliko ponuda od poduzetnika registriranih za trgovinu rabljenih dobara iste ili slične vrste te na temelju prosječne vrijednosti definirati tržišnu cijenu po kojoj će se imovina evidentirati u *Popis DI*. U nastavku dajemo primjer Zapisnika o ulaganju dugotrajne imovine:

Obrt „MM”
Vlasnik: Marijan Makić
OIB 12345678900
Zagreb, Trg 8

ZAPISNIK O ULAGANJU POSLOVNOG PROSTORA U OBRT

Na temelju čl. 37. st. 4. i čl. 38. *Pravilnika o porezu na dohodak* (Nar. nov., br. 10/17. – 3/23.), Marijan Makić – vlasnik obrta „MM” ulaže u obrt poslovni prostor površine 100 m² u Zagrebu, Trg 8. Poslovni prostor nalazi se u prizemlju obiteljske kuće i koristit će se za obavljanje registrirane djelatnosti obrta. Vlasnik ovog prostora je Marijan Makić.

Vrijednost ovoga poslovnog prostora procijenjena je na 210.000,00 €, od čega se na vrijednost pripadajućega zemljišta odnosi 10.000,00 €. Procjenu je obavio Montings d.o.o., OIB 12358745911, iz Zagreba, Skalinska 44.

Poslovni prostor s pripadajućim zemljištem predaje se u uporabu s datumom Zapisnika o ulaganju.

U Zagrebu 7. ožujka 2023.

Marijan Makić

U prilogu:

- 1) Izvadak iz zemljišnih knjiga
- 2) Elaborat o procjeni

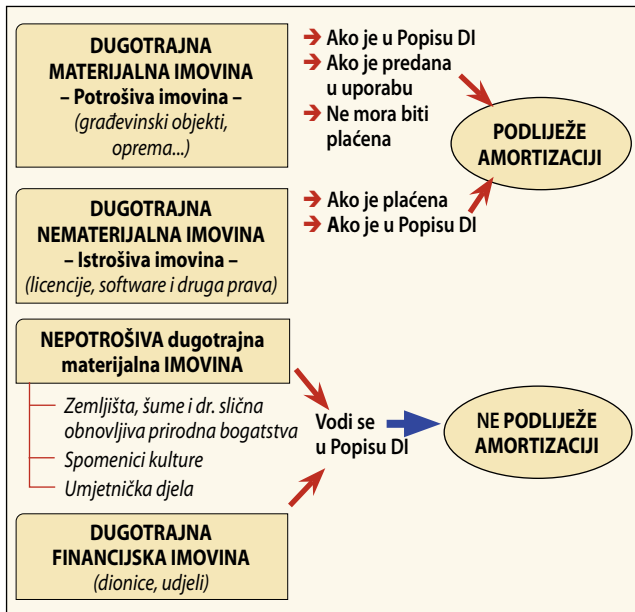
Na isti se način sastavlja zapisnik o ulaganju opreme, uređaja, osobnih automobila i druge vrste dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine.

6. AMORTIZACIJA

Stvari i prava dugotrajne imovine koji su evidentirani u *Popisu dugotrajne imovine* ravnomjerno se otpisuju, tj. amortiziraju kroz korisni vijek trajanja potrošive odnosno istrošive dugotrajne imovine sukladno odredbama čl. 12. *Zakona o porezu na dobit* (Nar. nov., br. 177/04. – 114/22.) na čiju primjenu upućuje čl. 35. st. 4. *Zakona o porezu na dohodak* i čl. 35. st. 1. t. 3. *Pravilnika o porezu na dohodak*. Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine priznaje se kao izdatak u naravi u svoti koja je obračunana na nabavnu vrijednost po linearnoj metodi uz primjenu godišnjih stopa amortizacije propisanih u čl. 12. *Zakona o porezu na dobit*.

Pri utvrđivanju izdataka na temelju amortizacije (otpisa) dugotrajne materijalne imovine odstupa se od temeljnog načela blagajne koje se primjenjuje za priznavanje poslovnih primitaka i izdataka u Knjigu primitaka i izdataka.

DUGOTRAJNA IMOVINA – AMORTIZACIJA

Jednom otpisanu dugotrajnu imovinu obrtnik ne može ponovno amortizirati, iako je i dalje rabi u obavljanju svoje djelatnosti. Ako obrtnik u svom poslovanju rabi dugotrajnu imovinu koja nije evidentirana u Popisu DI, također je nema pravo amortizirati. Izdatak otpisa ne priznaje se ni na dodatna ulaganja u dugotrajnu imovinu koja nije iskazana u Popisu DI.

Poslovnim se izdancima po osnovi otpisa NE smatraju otpisi povećane vrijednosti dugotrajne imovine zbog revalorizacije (čl. 32. st. 10. Zakona).

Izdanci za nabavu dugotrajne imovine koja ne podliježe amortizaciji (npr. zemljišta i umjetničkih djela) priznat će se kao poslovni izdatak tek pri njihovu otuđenju – prodaji ili izuzimanju.

Osim amortizacije, u poslovne izdatke na temelju dugotrajne materijalne imovine ulaze:

- izdanci za popravak dugotrajne materijalne imovine (tekuće i investicijsko održavanje) kada su plaćeni, i
- smanjenje vrijednosti dugotrajne imovine zbog štete koja je nastala uslijed izvanrednih događaja (npr. zbog elementarne nepogode, krađe i dr.) – ali pod uvjetom da o tome postoje zapisnici mjerodavnih tijela (npr. osiguravajućeg društva, policije i dr.).

Kod obrtnika koji ostvaruju državne potpore za nabavu dugotrajne imovine, amortizacija ima posebno značenje. Naime, prema čl. 31. st. 7. Zakona o porezu na dohodak, primitci od državnih potpora, pomoći i poticaja namijenjenih za nabavu dugotrajne imovine koja podliježe amortizaciji, uključuju se u poreznu osnovicu u svotama evidentiranih izdataka nastalih temeljem amortizacije te

dugotrajne imovine u istom poreznom razdoblju. U tu svrhu obrtnik je obavezan voditi evidenciju o primljenim državnim potporama i poticajima za nabavu dugotrajne imovine i svotama obračunane amortizacije. Sadržaj ove evidencije propisan je u čl. 34., st. 4. *Pravilnika o porezu na dohodak*. Ova evidencija dostavlja se Poreznoj upravi uz godišnju prijavu poreza na dohodak.

Obrtnik koji do kraja poreznog razdoblja nije nabavio ili stavio u uporabu dugotrajnu imovinu za koju je primio državnu potporu, pomoć ili poticaj, obavezan je uz godišnju prijavu poreza na dohodak za to razdoblje priložiti vjerodostojne isprave iz kojih je moguće utvrditi namjenu primljene potpore te izjavu o načinu i postupcima iskorištavanja te potpore.

Napomena: Opširnije o svoti državnih pomoći, poticaja i potpora namijenjenih za nabavu dugotrajne imovine može se pročitati u poglavlju III. ovog PRILOGA.

6.1. OSNOVICA ZA AMORTIZACIJU

Osnovica za obračun amortizacije je nabavna vrijednost dugotrajne imovine, odnosno:

- **nabavna vrijednost** (trošak nabave) pojedinog predmeta dugotrajne imovine – ako je ono kupljeno ili uzeto u financijski leasing (više o tome u t. 2.);
- **cijena proizvodnje** (trošak proizvodnje) - ako je ono proizvedeno u vlastitoj režiji;
- **procijenjena tržišna vrijednost** predmeta dugotrajne imovine - ako je ono u *Popis dugotrajne imovine* uneseno na temelju Zapisnika o ulaganju dugotrajne imovine.

Podatak o osnovici za amortizaciju pojedinog predmeta dugotrajne imovine, bilo da je riječ o stvarima ili pravima, uvršten je u *Popis dugotrajne imovine* (Obrazac DI), u stupcu 4 – *Nabavna vrijednost*.

6.2. STOPE AMORTIZACIJE

Amortizacija se obračunava za svaki predmet dugotrajne imovine pojedinačno. Amortizacija koja je obračunana na trošak nabave predmeta dugotrajne imovine prema linearnoj metodi, primjenom godišnjih amortizacijskih stopa propisanih u čl. 12. st. 5. *Zakona o porezu na dobit* smatra se porezno priznatim izdatkom s motrišta poreza na dohodak. Te su stope izračunane prema predviđenom korisnom vijeku trajanja predmeta dugotrajne imovine (stopa amortizacije = 100/vijek trajanja), a sukladno čl. 6. spomenutog zakona mogu se udvostručiti.

RRIF - časopis s najvećom nakladom u Hrvatskoj!

Zašto tolika čitanost?

Sadržava najviše članaka za praktičnu uporabu, jer su Vam savjetnici za konzultacije svakodnevno na raspolaganju i zato što nudimo najviše standarde stručnosti.

Pregled stopa amortizacije prema čl. 12. Zakona o porezu na dobit:

Red. br.	Skupina dugotrajne imovine	Amortizacijski vijek	Godišnja amortizacija %	Podvostručena godišnja am. %
1.	Građevinski objekti i brodovi veći od 1000 BRT	20 god.	5 %	10 %
2.	Osnovno stado, osobni automobili	5 god.	20 %	40 %
3.	Nematerijalna imovina, oprema, vozila (osim osobnih automobila), i mehanizacija	4 god.	25 %	50 %
4.	Računala, računalna oprema i programi, mobilni telefoni i oprema za računalne mreže	2 god.	50 %	100 %
5.	Ostala nespomenuta dugotrajna imovina	10 god.	10 %	20 %

U skladu s čl. 12. st. 6. Zakona o porezu na dobit i obrtnik može propisane stope za redoviti otpis udvostručiti odnosno povećati do 100 %. Udvostručene stope (ubrzana amortizacija) mogu se primijeniti na svu dugotrajnu imovinu koja podliježe amortizaciji, a koja se nalazi u Popisu DI, uključujući i osobne automobile.

Tako će, na primjer, umjesto za 20 godina (prema propisanoj stopi od 5 %), proizvodnu halu (građevinski objekt) u cijelosti amortizirati za 10 godina ako primijeni „ubrzani otpis” i s poreznog motrišta najvišu dopustivu stopu amortizacije 10 % godišnje.

Obrtnik može primjenu ubrzane amortizacije prilagoditi potrebama poslovanja tako da ne primijeni najvišu dopustivu stopu (za opremu 50 %), već stopu koja će biti veća od 25 %, ali manja od 50 % godišnje.

Ako obrtnik obračunava amortizaciju po nižim stopama od onih propisanih u čl. 12. St. 5. Zakona o

porezu na dobit, tako obračunana amortizacija smatra se i porezno priznatim izdatkom, ali se korisnik uvijek trajanja ovog sredstva produljuje.

Primijeniti nižu stopu amortizacije znači da se primjerice za opremu može primijeniti godišnja stopa amortizacije od 10 %. Razlog primjene niže stope može biti manji stupanj iskorištenja kapaciteta dugotrajne materijalne imovine zbog smanjenja poslovnih aktivnosti, ali jednako tako može biti s ciljem iskazivanja manjih poslovnih izdataka u Obrascu KPI radi sprječavanja nastanka gubitka od obrtničke djelatnosti.

Na kraju svake godine iznova se postavlja pitanje može li se obrtnik odreći amortizacije kao izdatka za jedno porezno razdoblje? Stoga podsjećamo na „staro” mišljenje Ministarstva financija (MF KLASA: 410-01/06-01/589; URBROJ: 513-07-21-01/06-2 od 14. lipnja 2006.) za koje smatramo da je još uvijek primjenjivo u poreznoj praksi. „... obveznik poreza na dohodak, ovisno o svojoj poslovnoj politici, može odlučiti da u pojedinom poreznom razdoblju u popisu dugotrajne imovine i u knjizi primitaka i izdataka koje vodi, ne iskaže izdatke otpisa (amortizacije) dugotrajne imovine koja služi za obavljanje djelatnosti i upisana je u taj popis.“ Mišljenje se nalazi na mrežnim stranicama Ministarstva financija – Porezne uprave. Međutim, treba još jednom istaknuti odredbu iz čl. 39. st. 1. Pravilnika: *Stvari i prava koja služe za stjecanje dohotka čija pojedinačna nabavna vrijednost ili troškovi proizvodnje premašuju 464,53 € te ako im je vijek trajanja duži od godinu dana, prema članku 35. Zakona, u trenutku nabave, unose se u Popis dugotrajne imovine.* Smatramo kako je uputnije primijeniti nisku stopu amortizacije nego li se amortizacije potpuno odreći kao izdatka u KPI-ju.

Primijeni li obrtnik višu stopu amortizacije od najviše dopustive prema Zakonu, razlika amortizacije obračunane po toj višoj stopi i najvišoj dopustivoj svoti iz Zakona čini porezno nepriznat izdatak i ona se ne unosi u KPI.

Primjerice, ako za proizvodnu opremu čija je nabavna vrijednost 10.000,00 € obrtnik primijeni stopu amortizacije od 60 %, iz izračuna je razvidno sljedeće:

$10.000,00 \times 60 \% = 6.000,00 \text{ €}$	→ svota amortizacije primjenom uvećane stope (u Popisu DI)
$- 10.000,00 \times 50 \% = 5.000,00 \text{ €}$	→ porezno priznati izdatak na temelju amortizacije (unosi se u KPI)
$1.000,00 \text{ €}$	→ porezno nepriznati izdatak (NE unosi se u KPI)

U čl. 12. Zakona o porezu na dobit nije potanje navedeno što ulazi u pojedine skupine dugotrajne imovine, zato se dugotrajna imovina u ove skupine razvrstava prema računovodstvenim kriterijima, npr.:

- 1) **Građevinski objekti** – obuhvaćaju poslovne zgrade, tvorničke zgrade, hale i radionice, skladišta, nadstrešnice i garaže, staklenike, sušionice, hladnjače, montažne zgrade, barake, ograde (drvene, betonske, metalne ili druge konstrukcije), putove, parkirališta, vodospremnike i ostale nespomenute građevinske objekte.

Brodovi veći od 1.000 BRT.

- 2) **Osnovno stado** – obuhvaća radna i priplodna grla stoke svih vrsta (goveda, konji, svinje, koze i ovce, mazge, magarci i mule, perad, ribe, pčelinja društva i dr.) te stočni pomladak koji će se

koristiti za rad ili priplod. **Stoka koja je izdvojena iz osnovnoga stada radi tova i kasnije se prodaje ili je izravno nabavljena u tu svrhu pa čini „obrotno”, a ne osnovno stado i NE unosi se u Popis dugotrajne imovine niti se amortizira.**

Osobni automobili (vidjeti t. 3.4.)

- 3) **Nematerijalna imovina** – obuhvaća patente, licencije, zaštitni znak, prava na temelju ulaganja u tuđu imovinu i drugu nematerijalnu imovinu osim računalnih programa (softvera) jer su oni zajedno s računalnom opremom uključeni u skupinu 4.

Oprema – obuhvaća strojeve i alate, tehnička postrojenja i uređaje, uredsku opremu, namještaj (pokućstvo), pogonski i poslovni inventar, poslovni inventar u trgovini, ugostiteljstvu i turizmu, telefonske

centrale s pripadajućim instalacijama i aparatima (osim mobilnih telefona), opremu zaštite na radu i protupožarne zaštite, i drugu opremu (osim onu navedenu u skupini 4).

Vozila kao što su kamioni, tegljači, priključna transportna sredstva (prikolice), teretna zatvorena vozila, hladnjače, bicikli, motor-kotači, autobusi, zrakoplovi i druga vozila osim osobnih automobila.

Mehanizacija kao npr. mehanizacija za graditeljstvo (kranovi, jaružala, skele, dizalice i sl.), poljoprivredna mehanizacija i dr.

4) Računala, računalna oprema i programi (softveri) te oprema za računalne mreže, mobilni telefoni

Najviša dopuštena godišnja stopa amortizacije za tu skupinu dugotrajne imovine iznosi 100 %, no kako se ne bi stekao dojam da se ta imovina može u cijelosti otpisati u godini u kojoj je nabavljena, treba podsjetiti da se s amortizacijom počinje prvog dana mjeseca koji slijedi iza mjeseca u kojemu je dugotrajna imovina stavljena u uporabu. Primjerice, računala koja su stavljena u uporabu u prosincu 2022. godine mogu se amortizirati u cijelosti 2023. uz 100 % stope amortizacije jer je u tom slučaju amortizacija započela u siječnju 2023. godine i odnosi se na razdoblje od svih dvanaest mjeseci.

5) Ostala nespomenuta dugotrajna imovina – odnosi se na one predmete dugotrajne imovine koji se ne mogu nedvojbeno razvrstati u prethodne četiri skupine. U tu se skupinu mogu se na primjer uključiti voćnjaci, vinogradi, hmeljnaci i drugi trajni nasadi, brodovi manji od 1000 BRT i dr.

U Popisu dugotrajne imovine – kao zasebna stavka, unosi se i 50 % nepriznatog pretporeza pri nabavi osobnih automobila za osobni prijevoz, u skladu s čl. 61. st. 2. Zakona o PDV-u. Navedeno se primjenjuje od 1. siječnja 2018. godine.

Stopa amortizacije za svaki predmet dugotrajne materijalne imovine odnosno svako pravo (nematerijalnu imovinu) unosi se u stupac 7 Obrasca DI. Prema našem mišljenju, ovdje se unosi godišnja stopa amortizacije i onda kada se amortizacija obračunava za razdoblje kraće od godine dana. U prilog tome ide i odredba iz čl. 45. st. 2. t. 8.1. Pravilnika: *... za stvari ili prava koja su nabavljena odnosno prodana (otuđena) tijekom godine, a otpis se obavlja primjenom stopa propisanih Zakonom o porezu na dobit, iznos otpisa priznaje se razmjerno broju mjeseci korištenja tih stvari ili prava, a izračunava se na ovaj način: [(iznos iz stupca 4 × stopa iz stupca 7 × broj mjeseci korištenja)]: 12.* Više o tome u nastavku.

6.3. OBRAČUN AMORTIZACIJE ZA 2023. GODINU

Za dugotrajnu imovinu koja je bila u uporabi svih 12 mjeseci u 2023. godine, svotu amortizacije (stupac 8 DI) izračunava se primjenom godišnje stope na nabavnu vrijednost, odnosno:

$$\text{svota amortizacije (otpisa)} = \frac{\text{nabavna vrijednost (stupac 4 Obr. DI)} \times \text{stopa am. (stupac 7 Obr. DI)}}{100}$$

Kad je riječ o dugotrajnoj imovini nabavljenoj ili otuđenoj tijekom 2023. godine (nije bila u uporabi svih dvanaest mjeseci), **svota amortizacije koja se unosi u stupac 8 Popisa dugotrajne imovine za 2023. godinu izračunava se razmjerno broju mjeseci uporabe te imovine:**

$$\text{svota amortizacije (otpisa)} = \frac{\text{nabavna vrijednost (stupac 4 Obr. DI)} \times \text{stopa am. (stupac 7 Obr. DI)} \times \text{broj mjeseci uporabe DI}}{100 \times 12 \text{ mjeseci}}$$

Mjeseci uporabe iskazuju se kao cijeli brojevi. Kao prvi se uzima mjesec koji slijedi iza mjeseca u kojemu je sredstvo stavljeno u uporabu, a kao posljednji se uzima mjesec u kojemu je dugotrajna imovina otuđena ili uništena.

Izdatak na temelju amortizacije priznaje se u pozni izdatak od prvog dana mjeseca koji slijedi iza mjeseca u kojemu je dugotrajna imovina stavljena u uporabu.

Primjer:

U ožujku 2023. godine nabavljeno je stolno računalo HP zajedno s operativnim programom Windows. Račun dobavljača br. 251/1/1 od 18. ožujka 2023. godine glasi na 1.625,00 €. (Prodajna cijena računala bez PDV-a 1.100,00 € + prodajna cijena programa Windows bez PDV-a 200,00 € + 25 % PDV-a 325,00 €). Nabavna vrijednost računala zajedno s pripadajućim programom Windows je 1.300,00 €. Računalo se zajedno s operativnim programom kao sastavnim dijelom unosi u Popis DI i predaje u uporabu 22. ožujka 2023. godine. Godišnja je stopa amortizacije 100 %.

Obračunava se amortizaciju za 2023. godinu (od travnja do prosinca).

Napomena: Evidentiranje ovog računala u Popisu DI prikazano je u t. 8. ovog dijela PRILOGA.

$$\text{svota amortizacije (otpisa)} = \frac{1.300,00 \text{ €} \times 100 \%}{12 \text{ mjeseci}} \times 9 \text{ mj.} = 974,97 \text{ €}$$

Prema tome, da bi se stvari i prava dugotrajne imovine mogli amortizirati, moraju biti stavljene u uporabu. **Prava trebaju biti i plaćena.**

Intenzitet kojim će se sredstava dugotrajne imovine trošiti nije odlučujući za obračun amortizacije jer ona uz fizičko trošenje i ekonomski zastarijevaju. Ako je riječ o opremi koja je kupljena, ali još nije instalirana, odnosno stavljena u uporabu – s obračunom amortizacije se još ne može početi.

Kada se zbog promjene uvjeta poslovanja ili proizvodnog programa određena oprema neko vrijeme neće rabiti, smatramo da obrtnik može donijeti odluku o stavljanju te opreme izvan uporabe i za to razdoblje ne treba obračunavati amortizaciju. O tome treba sastaviti odgovarajuću ispravu iz koje je vidljivo razdoblje u kojemu oprema neće biti u uporabi i razlog zbog kojega je do toga došlo. Amortizacija će se nastaviti kada se oprema ponovno stavi u uporabu,

a vijek njezina trajanja „produljit” će se za razdoblje u kojemu je bila izvan uporabe, kako bi u konačnici cjelokupna nabavna vrijednost postala poslovnim izdatkom. Naravno, uzme li se u obzir ekonomsko zastarijevanje te opreme – poduzetnici se, u pravilu, neće odreći amortizacije jednom stavljene opreme u uporabu, unatoč smanjenu intenzitetu fizičkog trošenja odnosno smanjenom kapacitetu. U tom je slučaju primjereno primijeniti niže stope amortizacije.

Obračun amortizacije za prodanu, izuzetu, darovanu i na drugi način otuđenu ili uništenu dugotrajnu imovinu obavlja se do kraja mjeseca u kojem je došlo do otuđenja dugotrajne imovine. Ako je u Popisu DI preostala knjigovodstvena (neamortizirana) vrijednost prodane ili na drugi način otuđene dugotrajne imovine, ona je porezno priznati izdatak i evidentira se u KPI kao izdatak u naravi.

Primjer:

Fotokopirni uređaj (oprema) koji je u uporabi od veljače 2020. godine i vodi se u Popisu dugotrajne imovine obrta, prodan je 11. travnja 2023. godine. Nabavna vrijednost fotokopirnog uređaja bila je 7.200,00 kn, što kod unosa u početno stanje Popisa DI za 2023. godinu iznosi 955,60 € (primjenom fiksnog tečaja konverzije). Obračunava se amortizacija za razdoblje od siječnja do travnja 2023. primjenom godišnje stope amortizacije od 25 %.

Napomena: *Evidentiranje fotokopirnog uređaja u Popisu DI prikazano je u t. 8. ovog dijela PRILOGA.*

$\text{svota amortizacije (otpisa)} = \frac{955,60 \text{ €} \times 25 \%}{12 \text{ mjeseci}} = 19,91 \text{ €} \times 4 \text{ mj.} = 79,64 \text{ €}$
--

Navedeno proizlazi iz čl. 32., st. 2. Zakona i čl. 35., st. 1., t. 5. Pravilnika: *U slučaju prodaje (otuđenja) ili izuzimanja stvari ili prava koja se vode ili su se trebala voditi u Popisu dugotrajne imovine, u poslovne primitke ulaze primitci ostvareni od prodaje i/ili izuzimanja, a u poslovne izdatke ulazi preostala knjigovodstvena vrijednost tih stvari ili prava utvrđena na kraju mjeseca otuđenja. Za stvari ili prava koja nisu unesena u Popis dugotrajne imovine knjigovodstvena vrijednost se izračunava na temelju isprava o nabavi, a ako nema isprava o nabavi onda procjenom.*

Na dan 31. prosinca 2023. ukupna svota obračunane amortizacije (otpisa) iz stupca 7 Popisa dugotrajne imovine unosi se u knjigu primitaka i izdataka tako da se doda ukupno utvrđenim godišnjim poslovnim izdatcima (stupac 15 KPI-ja).

6.4. AMORTIZACIJA OSOBNIH AUTOMOBILA I DRUGIH SREDSTAVA ZA OSOBNI PRIJEVOZ OBRTRNIKA I NJEGOVIH RADNIKA

Za razliku od teretnih vozila čiji su troškovi amortizacije i svi drugi troškovi u vezi s njima u cijelosti porezno priznati izdatak, porezni položaj osobnih automobila drukčiji je.

Ako se u Popisu dugotrajne imovine nalaze i osobni automobili ili druga sredstva za osobni prijevoz

obrtnika ili njegovih zaposlenika (a na osnovi korištenja tih sredstava za osobni prijevoz nije utvrđena plaća u naravi zaposlenicima), kod prijave poreza na dohodak za 2023. godinu 50 % izdataka u vezi s vlastitim ili unajmljenim osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz fizičkih osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost i njihovih zaposlenika – nije porezno priznati izdatak prema čl. 33., st. 1., t. 5. Zakona o porezu na dohodak. Podsjećamo, 100 % priznatim poslovnim izdatcima smatraju se izdatci za osiguranje (obvezno i kasko) osobnih motornih vozila i drugih prijevoznih sredstava (čl. 33. st. 2. Zakona). U cijelosti je porezno priznati izdatak koji se odnosi za plaćeni porez na cestovna motorna vozila pri registraciji te plaćana naknada za ceste i posebna naknada za okoliš.

Svi izdatci porezno su priznati ako se na temelju uporabe osobnih automobila (ili drugih sredstava za osobni prijevoz) obračunava plaća u naravi nekom od zaposlenika u obrtu ili je riječ o drugom dohotku. Pritom je važno podsjetiti kako na temelju uporabe osobnih automobila kod obrta – obveznika poreza na dohodak, nije moguće utvrditi plaću u naravi za samog vlasnika obrta jer se plaća za njega ne obračunava. Isto se odnosi i na druge fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost i na temelju nje su obveznici poreza na dohodak. Stoga, **ako u obrtu nema zaposlenih radnika, kod prijave poraz na dohodak za 2023. godinu amortizacija osobnog automobila i svi drugi izdatci nastali s njim u vezi dijele se na 50 % porezno priznata izdatka i 50 % porezno nepriznata.**

Ako je osobni automobil nabavljen na financijski leasing i leasing društvo (koje je formalno-pravno vlasnik ovog automobila) svake godine zaračuna obrtu naknadu za osiguranje i naknadu za porez na cestovna motorna vozila, riječ je o naknadi koja je samo 50 % porezno priznati izdatak. Za razliku od toga, **kamata plaćena u vezi s financijskim leasingom osobnih automobila u cijelosti je porezno priznati izdatak.**

Kada je riječ o troškovima osiguranja za osobne automobile u leasingu, upućujemo na stajalište Ministarstva financija (KLASA: 410-19/16-01/24; URBROJ: 513-07-21-01/16-2 od 26. veljače 2018.): *Sukladno presudi Suda Europske unije u predmetu C-224/11 od 17. siječnja 2013. godine, leasing društvo može primijeniti oslobodjenje iz članka 40. stavka 1. točke a) Zakona pri prefakturiranju troškova osiguranja, ukoliko se u konkretnom slučaju radi o okolnostima identičnim onima u navedenom predmetu te samo ako je leasing društvo samo ugovorilo osiguranje predmeta leasinga s osiguravajućim društvom i u računu korisniku leasinga zaračunava točan trošak osiguranja. U tom slučaju troškovi osiguranja za korisnika leasinga bit će 100 % priznati. Međutim, kada leasing društvo dobiva popust na uslugu osiguranja, a istu korisniku leasinga prefakturira u iznosu bez popusta, tako zaračunani troškovi zapravo su nadoknada učinjenih izdataka leasing društva koja je sastavni dio ukupne naknade koja čini osnovicu na koju se obračunava i plaća PDV u smislu članka 4. stavka 1. Zakona. To znači da se u ovom drugom slučaju osiguranje smatra “leasing naknadom” i 50 % ovog troška zajedno s pripadajućim PDV-om za korisnika leasinga ne smatra se porezno priznatim izdatkom.*

Iako se u čl. 33. st. 1. t. 5. *Zakona* izriekom ne spominje da se u cijelosti priznaju izdatci u vezi s osobnim motornim vozilima i drugim sredstvima za osobni prijevoz poduzetnika, poslovnih i drugih zaposlenih osoba ako se oni izravno koriste u obavljanju određene djelatnosti, smatramo da potvrdu za potpuno priznavanje izdataka kod takvih slučajeva nalazimo u čl. 32. st. 1. *Zakona*: *U poslovne izdatke poreznih obveznika koji samostalnu obavljaju samostalne djelatnosti ulaze oni izdatci koji su izravno vezani za obavljanje djelatnosti.* Prema tome, izdatci koji nastanu korištenjem osobnih automobila isključivo za obavljanje poduzetničke djelatnosti bez kojih tu djelatnost nije moguće obavljati kao što su: autoškole, taxi-službe, djelatnosti iznajmljivanja sredstava prijevoza, pomoć na cesti, djelatnosti izvođenja i/ili održavanja plinskih, vodovodnih i drugih instalacija, hitnih intervencija i druge slične djelatnosti, u cijelosti predstavljaju porezno priznati izdatak! To više što se prema odredbama čl. 61. *Zakona* o PDV-u u cijelosti priznaje pretporez *ako se radi o osobnim automobilima i drugim prijevoznim sredstvima za osobni prijevoz koja se koriste za obuku vozača, testiranje vozila, servisnu službu, djelatnost prijevoza putnika i dobara, prijevoza umrlih i iznajmljivanja.* Isto tako, pretporez se u cijelosti priznaje kada je riječ o motornim vozilima kategorije N1 koja su razvrstana u tarifnu oznaku 8703 Carinske tarife i nisu predmet oporezivanja posebnim porezom na motorna vozila.

Izmjene *Zakona* o PDV-u posljednjih desetak godina u vezi s priznavanjem pretporeza za nabavu osobnih automobila posljedično su utjecale i na obračun porezno nepriznatih izdataka u vezi s njima i njegovu evidenciju u Obrascu DI. Više o tome pišemo u nastavku gdje se svi primjeri odnose na osobne automobile za osobni prijevoz obrtnika ili njegovih zaposlenika, a na osnovi njihovog korištenja ne obračunava se plaća u naravi zaposlenicima.

6.4.1. Amortizacija osobnih automobila koji su nabavljeni u razdoblju od 1. ožujka 2012. do 31. prosinca 2017. godine

Kod nabave osobnih automobila u razdoblju od 1. ožujka 2012. do kraja 2017. godine, pretporez se nije mogao priznati i u cijelosti se uključio u nabavnu vrijednost osobnog automobila pa tako i u osnovicu za amortizaciju. „Bruto nabavna vrijednost“ osobnog automobila evidentirala se u Popisu DI. Prema tome,

amortizacija ovih osobnih automobila obračunava se na njihovu nabavnu vrijednost u koju je uključen nepriznati pretporez i s motrišta poreza na dohodak dijeli se na 50 % porezno priznatog izdatka i 50 % porezno nepriznatog izdatka. Za pretpostaviti je da su ovi osobni automobili već u cijelosti amortizirani pa se stoga za njih ne daje primjer obračuna amortizacije.

6.4.2. Amortizacija osobnih automobila koji su nabavljeni u razdoblju od 1. siječnja 2018. godine i nadalje

U razdoblju od 2018. do 2023. godine (i nadalje) pri nabavi osobnih automobila za osobni prijevoz nositelja samostalne djelatnosti i njihovih zaposlenika, 50 % pretporeza NE može se priznati prema čl. 61., st. 2. *Zakona* o PDV-u. Svota nepriznatog pretporeza zasebno se evidentira se u Popisu DI i amortizira po istoj godišnjoj stopi amortizacije kao i osobni automobil.

Primjer: Obračun amortizacije osobnog automobila nabavljenog u 2022. godini

U rujnu 2022. godine kupljen je osobni automobil „Ford“. Račun br. 97/2/1 od 9. 9. 2023. glasio je na 230.500,00 kn (Prodajna cijena 170.000,00 + 25 % PDV-a 42.500,00 + PPMV 18.000,00 kn). Osobni automobil u cijelosti je plaćen kreditom banke te se stoga pri nabavi odmah priznalo 50 % pretporeza u svoti od 21.250,00 kn. Osobni automobil „Ford“ predan je u uporabu 19. 9. 2022. i evidentiran je u Popisu DI za 2022. godinu po nabavnoj vrijednosti od 188.000,00 kn. Amortiziran je po ubrzanoj stopi amortizacije od 40 % godišnje i svota amortizacije (otpisa) za 2022. godinu iznosila je 18.000,00 kn, a knjigovodstvena vrijednost na dan 31. 12. 2022. bila je 169.200,00 kn. U Popisu DI za 2022. evidentirano je i 50 % nepriznatog pretporeza u svoti od 21.250,00 kn te je ista amortizirana po istoj amortizacijskoj stopi u svoti od 2.125,00 kn. *Primjenom fiksnog tečaja konverzije (7,53450) na podatke (u kunama) iz Popisa DI za 2022. godinu izračunana su i upisana početna stanja u eurima u Popisu DI za 2023. godinu, kako je to prikazano u našem primjeru.*

Obračun amortizacije osobnog automobila za 2023. godinu:

$24.951,89 \text{ €} \times 40 \% = 9.980,76 \text{ €}$ od čega je 50 % nepriznati izdatak (4.990,38 €).

Obračun amortizacije 50 %:

$2.820,36 \text{ €} \times 40 \% = 1.128,14 \text{ €}$ u cijelosti je porezno nepriznati izdatak.

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2022. GODINE

(Obrazac DI) u HRK

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil „Ford“	Rn. 97/2/1 od 16. 9. 2022.	188.000,00	188.000,00	2,5	40 %	18.800,00	169.200,00	005	
2.	50 % nepriznatog pretporeza za „Ford“	Rn. 97/2/1 od 16. 9. 2022.	21.250,00	21.250,00	2,5	40 %	2.125,00	19.125,00	005	

Za narudžbe naših izdanja ili dokupa minuta za savjete, pisana mišljenja i dr., molimo javiti se na broj (01)/4699-760; mob. 099/4699-760 ili e-poštu: rrif@rrif.hr

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac DI) u euro

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil „Ford“	Rn. 97/2/1 od 16. 9. 2022.	24.951,89	22.456,70	2,5	40 %	9.980,76	12.475,94	005	
2.	50 % nepriznatog pretporeza za „Ford“	Rn. 97/2/1 od 16. 9. 2022.	2.820,36	2.538,32	2,5	40 %	1.128,14	1.410,18	005	

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA ZA 2023. GODINU

(Obrazac KPI)

Red. br.	Nadnevak primitka / izdatka	Broj temeljnice	Opis isprava	Primitci			PDV u primitcima	Ukupni primitci ⁹ (5+6+7-8)	Izdatci			PDV u izdatcima	Izdatci iz čl. 33. St. 1. T. 1. I 5.	Ukupno dopušteni izdatci
				U gotovini	Na žiro-račun	U naravi			U gotovini	Putem žiroračuna	U naravi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)
311	31.12.2023.	311	Amortizacija osobnog automobila za 2023.								9.980,76		4.990,38	4.990,38
312	31.12.2023.	312	Amortizacija 50 % nepriznatog pretporeza za 2023.								1.128,14		1.128,14	0,00

U slučaju da bi za osobni automobil „Ford“ neko od radnika u obrtu bila obračunana plaća u naravi, pretporez pri nabavi mogao bi se priznati samo 50 %, ali bi s motrišta poreza na dohodak ukupni trošak amortizacije bio u cijelosti porezno priznati izdatak.

Na način prikazan u prethodnim primjerima postupa se i s osobnim automobilima koji su uzeti u financijski leasing. Kamata u vezi s financijskim leasing u cijelosti je porezno priznati izdatak u razdoblju kada je plaćena i unosi se u stupce 11 i 15 KPI-ja.

6.4.3. Amortizacija osobnih automobila čija je nabavna vrijednost veća od 53.089,12 €

Ako fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost nabave osobne automobile i druga sredstva za osobni prijevoz čija je nabavna vrijednost veća od 53.089,12 € (400.000,00 kn), obvezne su kod obračuna amortizacije primijeniti čl. 12. st. 13. Zakona o porezu na dobit.

Amortizacija za 2023. godinu za osobne automobile i druga sredstva za osobni prijevoz priznaje se do 53.089,12 € troška nabave po jednom sredstvu, ali samo u visini 50 % amortizacije kao porezno priznatog izdatka (odnosno 100 % ako se na temelju tog automobila obračunava plaća u naravi). Međutim, ako je nabavna vrijednost osobnog automobila veća od 53.089,12 €, izdatak na temelju amortizacije obračunan na nabavnu vrijednost koja prelazi 53.089,12 € u cijelosti je porezno nepriznati izdatak, neovisno o tome obračunava li se na temelju njega plaća u naravi nekom od zaposlenika u obrtu ili se plaća u naravi ne obračunava. I amortizacija 50 % nepriznatog pretporeza u cijelosti je porezno nepriznati izdatak.

S motrišta PDV-a obračunanog na osnovicu koja prelazi 53.089,12 € važno je podsjetiti kako porezni

obveznik ima pravo priznati 50 % pretporeza obračunanog za cjelokupnu nabavu osobnih automobila, neovisno o visini osnovice na koju je PDV obračunan. Prema tome, s motrišta PDV-a, dijeljenje PDV-a obračunanog na osnovicu do 53.089,12 € i na onu koja prelazi tu svotu nema značenja! Navedeno se primjenjuje od 1 siječnja 2019. godine. Prije toga pretporez obračunan na osnovicu koja je prelazila tadašnjih 400.000,00 kn nije se mogao priznati te posljedično tome amortizacija tog pretporeza u cijelosti je bila porezno nepriznati izdatak s motrišta poreza na dohodak.

Na prijevozna sredstva koja služe isključivo za registriranu djelatnost najma ili prijevoza pretporez se u cijelosti priznaje i na osnovicu koja prelazi 53.089,12 € i amortizacija je u cijelosti porezno priznati izdatak s motrišta poreza na dohodak.

Primjer: *Obračun amortizacije za osobni automobil čija je nabavna vrijednost veća od 53.089,12 € (400.000,00 kn) – nabavljen u 2018. godini*

U Popisu dugotrajne imovine odvjetničkog ureda Ivana Ivića (samostalna djelatnost) evidentiran je osobni automobil Porsche nabavljen u studenom 2018. godine od dobavljača „Euro-Auto“ d.o.o. na temelju računa br. 211/1/1 od 17. 11. 2018. godine od 535.000,00 kn (vrijednost isporuke 420.000,00 kn + 25 % PDV-a 105.000,00 kn + PPMV 10.000,00 kn). Nabavna vrijednost Porschea evidentirana je u svoti od 430.000,00 kn. Tijekom korisnog vijeka trajanja primjenjuje se godišnja stopa amortizacije od 20 %. *Primjenom fiksnog tečaja konverzije (7,53450) na podatke (u kunama) iz Popisa DI za 2022. godinu izračunana su i upisana početna stanja u eurima u Popisu DI za 2023. godinu, kako je to prikazano u našem primjeru.*

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2022. GODINE

(Obrazac DI) u HRK

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil „Porsche“	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	430.000,00	171.283,33	5	20 %	86.000,00	85.283,33	005	
2.	50 % nepriznatog pretporeza na osnovicu od 400.000,00 kn	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	50.000,00	19.166,67	5	20 %	10.000,00	9.166,67	005	
3.	100 % nepriznatog pretporeza iznad 400.000,00 kn (20.000,00 kn)	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	5.000,00	1.916,67	5	20 %	1.000,00	916,67	005	

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac DI) u euru

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil „Porsche“	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	57.070,81	11.309,04	5	20 %	11.309,04	0,00	005	
2.	50 % nepriznatog pretporeza na osnovicu od 53.089,12 €	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	6.636,14	1.216,63	5	20 %	1.216,63	0,00	005	
3.	100 % nepriznatog pretporeza iznad 53.089,12 € (2.654,46 €)	Rn. 211/1/1 od 17. 11. 2018.	663,61	121,66	5	20 %	121,66	0,00	005	

Obračun amortizacije za Porsche u 2023. godini: S obzirom na činjenicu da se amortizacija za ovaj osobni automobil obračunava za preostalih 11 mjeseci korisnog vijeka trajanja u 2023. godini, preostala

knjigovodstvena (neotpisana) vrijednost evidentirana se u stupcu 8 – *Svota otpisa* i knjiži se u izdatak u naravi temeljem amortizacije u KPI.

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA ZA 2023. GODINU

(Obrazac KPI)

Red. br.	Nadnevak primitka / izdatka	Broj temeljnice	Opis isprava	Primitci			PDV u primitcima	Ukupni primitci	Izdatci			PDV u izdatcima	Izdatci iz čl. 33. St. 1. T. 1. I 5.	Ukupno dopušteni izdatci
				U gotovini	Na žiro-račun	U naravi			U gotovini	Putem žiro-računa	U naravi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)
286	31. 12. 2023.	286	Amortizacija osobnog automobila „Porsche“ za 2023.								11.309,04		5.654,52	5.654,52
287	31. 12. 2023.	287	Amortizacija nepriznatog pretporeza za 2023.								1.338,29		1.338,29	0,00

Primjer: Obračun amortizacije za osobni automobil čija je nabavna vrijednost veća od 53.089,12 € – nabavljen u 2023. godini

U 2023. godini Obrt „Tref“, vlasnik Antun Tref nabavio je osobni automobil Mercedes od dobavljača „Autoprom“ d.o.o. Račun br. 51/1/1 od 15. 6. 2023. godine glasi na 68.000,00 € (vrijednost isporuke 55.000,00 € + 25 % PDV-a 13.750,00 € + PPMV 3.000,00 €).

Automobil je evidentiran u Popis DI i stavljen je u uporabu 20. 6. 2023. godine. Nabavna vrijednost Mercedesa je 58.000,00 €. Pri nabavi moguće je priznati 50 % pretporeza u svoti od 6.875,00 € (kada račun bude plaćen). Preostalih 50 % pretporeza u svoti od 6.875,00 € unosi se u Popis DI i amortizira – to je u cijelosti porezno nepriznati izdatak.

Na dan 31. prosinca 2023. godine obračunava se amortizacija za osobni automobil za razdoblje srpanj – prosinac 2023. primjenom godišnje stope amortizacije od 20 %.

Obračun amortizacije za osobni automobil čija je nabavna vrijednost veća od 53.089,12 € – nabavljen u 2023. godini:

- Obračun amortizacije na nabavnu vrijednost osobnog automobila: $[(58.000,00 \times 20 \%) : 12 \text{ mj.}] \times 6 \text{ mj.} = 5.800,02 \text{ €} \Rightarrow$ u stupac 12 KPI-ja
- Obračun 50 % porezno nepriznate amortizacije na osnovicu od 53.089,12 €: $[(53.089,12 \times 20 \%) : 12 \text{ mj.}] \times 6 \text{ mj.} = 5.308,92 \times 50 \% = 2.654,46 \text{ €} \Rightarrow$ u stupac 14 KPI-ja

c) Obračun porezno nepriznate amortizacije na osnovicu iznad 53.089,12 € : [(4.910,88 × 20 %) : 12 mj.] × 6 mj. = 491,10 € ⇒ u stupac 14 KPI-ja

d) Obračun porezno nepriznate amortizacije na 50 % nepriznatog pretporeza: [(6.875,00 × 20 %) : 12 mj.] × 6 mj. = 687,48 € ⇒ u stupac 14 KPI-ja.

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac DI)

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Osobni automobil Mercedes	Rn. 98/1/1 od 15. 6. 2023.	58.000,00	58.000,00	5	20 %	5.800,02	52.199,98	005	
2.	50 % nepriznatog pretporeza	Rn. 98/1/1 od 15. 6. 2023.	6.875,00	6.875,00	5	20 %	687,48	6.187,52	005	

KNJIGA PRIMITAKA I IZDATAKA ZA 2023. GODINU

(Obrazac KPI)

Red. br.	Nadnevak primitka / izdatka	Broj temeljnice	Opis isprava	Primitci			PDV u primitcima	Ukupni primitci	Izdatci			PDV u izdaccima	Izdatci iz čl. 33. St. 1. T. 1. I 5.	Ukupno dopušteni izdatci
				U gotovini	Na žiro-račun	U naravi			U gotovini	Putem žiroračuna	U naravi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9 (5+6+7-8)	10	11	12	13	14	15 (10+11+12-13-14)
298	31. 12. 2023.	315	Amortizacija osobnog automobila Mercedes za VII. – XII. mj. 2023.								5.800,02		3.145,56	2.654,46
299	31. 12. 2023.	316	Amortizacija 50 % nepriznatog pretporeza za VII. – XII. mj. 2023.								687,48		687,48	0,00

Na temelju prethodnih primjera može se zaključiti kako postupak amortizacije osobnih automobila koji se koriste za prijevoz vlasnika obrta i zaposlenika ovisi o razdoblju u kojemu su oni nabavljeni, odnosno o poreznom položaju pretporeza pri njihovoj nabavi.

7. OTUĐENJE DUGOTRAJNE IMOVINE

Do otuđenja dugotrajne imovine koja se vodila u Popisu DI dolazi u slučaju prodaje, darovanja, izuzimanja za potrebe vlasnika obrta, inventurnog manjka i rashodovanja (redovitog ili izvanrednog).

Dugotrajna imovina prodaje se po prodajnoj cijeni koja se može postići na tržištu, a ona može biti jednaka, manja ili veća od njezine knjigovodstvene vrijednosti. **U Obrazac DI (stupac 11) obvezno se unosi datum otuđenja dugotrajne imovine.**

Fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost, a ujedno su obveznici poreza na dodanu vrijednost, na prodajnu cijenu trebali su obračunati PDV, neovisno o tome jesu li pri nabavi te imovine iskoristili pravo na pretporez. Iznimka od toga je prodaja građevinskih objekata (s pripadajućim zemljištem) kod kojih je od dana prvog nastanjenja tj. uporabe prošlo više od dvije godine. Ova isporuka je oslobođena PDV-a prema čl. 40. st. 1. t. j) Zakona o PDV-u. Prodaja poljoprivrednog zemljišta (odnosno zemljišta

koje nije građevinsko) također je oslobođena PDV-a, ali prema čl. 40. st. 1. t. k) Zakona o PDV-u. Ovi se promet oporezuju porezom na promet nekretnina kojeg plaća kupac po stopi od 3 %. Kada se u ulozu kupca javlja porezni obveznik koji ima pravo priznati pretporez na temelju ove isporuke (čl. 40. st. 4. Zakona o PDV-u), obrtnik – prodavatelj (obveznik PDV-a) može primijeniti tuzemni prijenos porezne obveze i u tom će slučaju kupac na vrijednost isporuke obračunati 25 % PDV-a i u svojoj poreznoj evidenciji istodobno iskazati obvezu za PDV i pretporez.

Ako je obrtnik – obveznik PDV-a u 2023. godini prodao osobni automobil koji se kao dugotrajna imovina nalazio u Popisu DI (u potpunosti ili djelomično amortiziran), na prodajnu (tržišnu) cijenu trebao je obračunati 25 % PDV-a – neovisno o tome tko se nalazio u ulozu kupca (drugi poduzetnik – obveznik PDV-a ili građanin). Pritom nije bitno je li ovaj osobni automobil prethodno bio nabavljen od fizičke osobe ili obveznika PDV-a odnosno je li kod nabave plaćena upravna pristojba ili je u cijelosti ili djelomično bio priznat pretporez. Iznimno od toga, kada se prodaju osobni automobili koje je obrt nabavio u razdoblju od 1. 3. 2012. do 31. 12. 2017. godine od dobavljača – obveznika PDV-a i tada kod nabave nije mogao priznati pretporez iskazan na računu dobavljača – isporuka

Knjiga poslovnih udjela

Ovu je Knjigu u obvezi voditi svako društvo s ograničenom odgovornošću (d.o.o.) registrirano u RH, bez obzira na broj članova ("vlasnika") društva, jer u protivnom za nevođenje ili neuredno vođenje Knjige, ZTD-om je propisana novčana kazna za prekršaj u svoti do 50.000,00 kn. Iako je sam sadržaj Knjige propisan odredbom čl. 410. ZTD-a (podatci o svakom članu, OIB, svota preuzeti poslovnih udjela, podatci o eventualnim teretima, podjelama, dodatnim činidbama i dr.), Knjigu smo tiskali sa svrhom da upravi d.o.o., koja je po ZTD-u obveznik vođenja Knjige, olakšamo pravodobno i uredno ispunjenje navedene obveze.

Narudžbenica na kraju časopisa

ovih automobila oslobođena je PDV-a prema čl. 27. prijelaznih i završnih odredaba *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u* (Nar. nov., br. 115/16.). Ovo se ne odnosi na prodaju osobnih automobila nabavljenih u spomenutom razdoblju od građana, malih poreznih obveznika ili preprodavatelja rabljenih vozila. Kada njih prodaje, obrt treba na prodajnu cijenu obračunati 25 % PDV-a.

Za prodanu dugotrajnu imovinu koja još nije u cijelosti amortizirana, treba obračunati amortizaciju do kraja mjeseca u kojemu je dugotrajna imovina bila još u uporabi. U Popisu dugotrajne imovine utvrđuje se preostala knjigovodstvena (neamortizirana) vrijednost i knjiži u KPI kao izdatak u naravi. Ako je riječ o prodaji dugotrajne imovine koja se u obrtu rabila u poslovne svrhe i trebala je biti evidentirana u Popisu DI, ali nije, prema čl. 35. st. 1. t. 5. *Pravilnika o porezu na dohodak* „knjigovodstvena vrijednost” te imovine izračunava se na temelju isprava o njezinoj nabavi ili procjenom ako isprave ne postoje.

Pri prodaji nepotrošive dugotrajne imovine koja ne podliježe amortizaciji (npr. zemljišta) u KPI kao izdatak u naravi knjiži se njezina nabavna vrijednost. Naime, u trenutku kupnje zemljišta nabavna vrijednost se evidentirala samo u Popisu dugotrajne imovine, a kako se zemljišta ne amortiziraju, u KPI na temelju te vrste dugotrajne materijalne imovine nije bio knjižen izdatak sve do trenutka njezine prodaje ili izuzimanja, kada će se on sučeliti s primitkom.

Naplatom izdanog računa za prodaju dugotrajne imovine nastaje poslovni primitak, a za obrtnike koji su obveznici PDV-a nastaje i obveza za obračun 25 % PDV, osim ako nije bila riječ o isporuci nekretnine koja je oslobođena PDV-a.

Izdatak na temelju dugotrajne imovine koja ne podliježe amortizaciji (npr. zemljišta) nastat će tek pri njezinoj otuđenju – npr. prodaji ili izuzimanju.

Napomena: Primjer prodaje DMI nalazi se u t. 8. ovog dijela PRILOGA.

8. PRAKTIČNI PRIMJER OBRAČUNA I KNJIŽENJA AMORTIZACIJE ZA 2023. GODINU

Uslužni obrt „MM“, vlasnik Marijan Makić, ima u Popisu dugotrajne imovine 1. siječnja 2023. godine evidentiranu sljedeću dugotrajnu materijalnu imovinu čiji su podatci o nabavnoj i knjigovodstvenoj vrijednosti preračunani u eure primjenom fiksnog tečaja konverzije (7,53450):

- 1) Klimatizacijski uređaj „Friz“ nabavljen 2018. godine. Njegova nabavna vrijednost iznosila je 3.200,00 kn (424,71 €). U cijelosti je otpisan u 2022. godini, ali se još uvijek nalazi u uporabi.
- 2) Fotokopirni uređaj koji je u uporabi od veljače 2020. godine i vodi se u Popisu dugotrajne imovine obrta. Njegova nabavna vrijednost iznosila je 7.200,00 kn (955,60 €) a na dan 31. prosinca 2022. godine knjigovodstvena vrijednost bila je 2.100,00 kn (278,72 €). Primjenjuj se stopa otpisa (amortizacije) od 25 %.

Tijekom 2023. godine zabilježeni su sljedeći poslovni događaji u vezi s dugotrajnom materijalnom imovinom:

- Dana 7. ožujka 2023. godine na temelju „Zapisnika o ulaganju“ vlasnik obrta unosi u obrt poslovni prostor čija je procijenjena tržišna

vrijednost 200.000,00 €. Vrijednost pripadajuće zemljišta je 10.000,00 €. Na poslovni prostor se primjenjuje godišnja stopa amortizacije od 5 % (*primjer zapisnika u t. 5.*).

- **Obračun amortizacije:** $200.000,00 \text{ €} \times 5 \% = 10.000,00 : 12 \text{ mj.} = 833,33 \times 9 \text{ mj.} = 7.499,97 \text{ €}$
- U ožujku 2023. godine nabavljeno je stolno računalo HP. Nabavna vrijednost računala zajedno s pripadajućim programom Windows 11 je 1.300,00 €. Računalo se zajedno s operativnim programom kao sastavnim dijelom unosi u Popis DI i predaje u uporabu 22. ožujka 2023. Godišnja je stopa amortizacije 100 %. **Amortizacija se obračunava za razdoblje od travnja do prosinca 2023. godine (obračun u t. 6.3.) i iznosi 974,97 €.**
- Dana 11. travnja 2023. godine kupcu „Tim“ d.o.o. prodan je fotokopirni uređaj. Račun br. 64/2/1 glasi na 750,00 € (vrijednost isporuke 600,00 € + 25 % PDV-a 150,00 €). **Obračunava se amortizacija za razdoblje od siječnja do travnja 2023. u svoti od 79,64 € (vidjeti t. 6.3.).** Knjigovodstvenu (neotpisanu) vrijednost prodanoga fotokopirnog uređaja od 199,08 € knjiži se u KPI kao izdatak u naravi. **Izračun neotpisane vrijednosti:** $955,60 - (676,88 + 79,64) = 199,08 \text{ €}$.
- Dana 29. rujna 2023. godine nabavljen je server od dobavljača „Informatika“ d.o.o. Račun br. 125/1/1 od 29. 9. 2023. glasi 5.800,00 € (vrijednost isporuke 4.640,00 € + 25 % PDV-a 1.160,00 €).
- Dana 3. listopada 2023. godine račun br. 145/1/1 „Instal“ d.o.o. (nije obveznik PDV-a) za instaliranje servera 260,00 € plaćen je u gotovini.
- Dana 4. listopada 2023. godine server (informatička oprema) se predaje u uporabu i unosi u Popis DI po nabavnoj cijeni 4.900,00 €. (Kupovna cijena po računu dobavljača 4.640,00 € + izdatak za instaliranje 260,00 €). Primjenjuje se udvostručena godišnja stopa amortizacije od 100 %.
- Obračun amortizacije:** $4.900,00 \text{ €} \times 100 \% = 4.900,00 : 12 \text{ mj.} = 408,33 \times 2 \text{ mj.} = 816,66 \text{ €}$
- Dana 28. listopada 2023. godine nabavljen je knjigovodstveni program za vođenje poslovnih knjiga obrtnika. Račun br. 954/1/1 Info d.o.o. glasi na 637,50 € (vrijednost softvera 510,00 € + 25 % PDV-a 127,50 €). **Riječ je o dugotrajnoj nematerijalnoj imovini pa se stoga ona ne unosi se u Popis DI za 2023. godinu jer do kraja studenoga račun za ovu nematerijalnu imovinu nije plaćen! Važno: Izmjenom čl. 12. Zakona o porezu na dobit (Nar. nov. 114/23.) pojedinačna nabavna vrijednost dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine od 1. siječnja 2024. godine povećava se s 464,53 € na 665,00 €.** Prema tome, kada će u 2024. godini račun za ovaj knjigovodstveni program biti plaćen dobavljaču, program se neće evidentirati u Popisu DI kao dugotrajna nematerijalna imovina jer je njezina nabavna vrijednost manja od 665,00 €. Podmirenje računa dobavljaču knjižit će se u KPI kao izdatak preko žiro-računa.

Napomena: Primjeri preračunavanja početnih stanja u eure u Popisu DI za 2023. godinu na temelju podataka iz Popisa DI za 2022. godine nalaze se u toč 6.4.2. i 6.4.3.

POPIS DUGOTRAJNE IMOVINE NA DAN 31. 12. 2023. GODINE

(Obrazac DI)

Red. br.	Naziv stvari ili prava	Isprava broj / nadnevak	Nabavna vrijednost	Knjigovodstvena vrijednost	Vijek trajanja	Stopa otpisa	Svota otpisa	Knjigovodstvena vrijednost stvari ili prava na kraju godine	AOP Oznaka dugotrajne imovine	Datum otuđenja dugotrajne imovine
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Klima-uređaj „Friz“	Rn. 214 od 22. 4. 2018.	424,71	0,00	-	-	-	0,00	013	
2.	Fotokopirni uređaj	Rn. 16/1/1 od 28. 2. 2020.	955,60	278,72	4	25 %	79,64	199,08	006	11. 4. 2023.
3.	Poslovni prostor Zagreb, Skalinska 44	Zapisnik o ulaganja od 7. 3. 2023.	200.000,00	200.000,00	20	5 %	7.499,97	192.500,03	001	
4.	Zemljište ispod zgrade, Zagreb, Skalinska 44	Zapisnik o ulaganja od 7. 3. 2023.	10.000,00	10.000,00				10.000,00	013	
5.	Stolno računalo HP s Windows 11	Rn. 251/1/1 od 18. 3. 2023.	1.300,00	1.300,00	1	100 %	974,97	325,03	009	
6.	Server	Rn. 125/1/1 od 29. 9. 2023.	4.900,00	4.900,00	1	100 %	816,66	4.083,34	010	
UKUPNO:			217.580,31	216.478,72			9.371,24	207.107,48		

U skladu s čl. 45. st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak, u stupac 6 *Popisa dugotrajne imovine* unosi se vijek trajanja dugotrajne imovine prema skupini u koju je imovina razvrstana sukladno čl. 12. st. 5. *Zakona o porezu na dobit*. Ali ako je obrtnik donio odluku o primjeni niže stope amortizacije od one propisane, vijek trajanja za tu imovinu bit će dulji od onoga u čl. 12. *Zakona o porezu na dobit*.

U vezi s DMI koja se u 2023. godini prodala, a nije bila u cijelosti amortizirana (red.br. 2. Obrasca DI), svota amortizacije za razdoblje od siječnja do travnja od 79,64 € evidentirana je u stupcu 8 – *Svota otpisa*, dok je neotpisana vrijednost od 199,08 € evidentirana u stupcu 9, neovisno o tome što se ova DMI na kraju godine više ne nalazi u obrtu. S obzirom na to da je u stupcu 11 upisan datum otuđenja (prodaje) ove DMI, podatci o njoj neće se prenijeti u sljedeću (2024.) godinu. Svota neotpisane vrijednosti od 199,08 € evidentirat će se u zasebni red KPI-ja u stupac 12 – *Izdatak u naravi*. Međutim, u praksi postoji i drukčiji način evidentiranja prodane DMI u Obrascu DI: u stupac 8 – *Svota otpisa* unosi se ukupna neotpisana vrijednost prodane DMI. U našem slučaju to bi bilo 278,72 €. Tada bi stupac 9 – *Knjigovodstvena vrijednost na kraju godine* sadržavao 0,00 €.

I svake godine ponovo pitanje: Koju stopu amortizacije upisati u stupac 7 Obrasca DI za onu imovinu koja je nabavljena ili otuđena tijekom poslovne godine? Tim više što u čl. 45. st. 2. t. 8. *Pravilnika o porezu*

na dohodak (Nar. nov., br. 10/17. – 112/22., dalje: *Pravilnik*) stoji da se **svota otpisa (amortizacije) u stupcu 8 Obrasca DI izračunava tako da se nabavna vrijednost iz stupca 4 Obrasca DI pomnoži sa stopom amortizacije iz stupca 7 Obrasca DI**. No, to se odnosi na dugotrajnu imovinu koja je u uporabi svih 12 mjeseci. Naime, kada bi se u stupac 7 Obrasca DI unosila stopa za razmjerni dio mjeseci uporabe te imovine u poslovnoj godini i ona množila s nabavnom vrijednošću, izračunana svota amortizacije razlikovala bi se od one izračunane primjenom formule navedene u čl. 45. st. 2. t. 8.1. *Pravilnika o porezu na dohodak*, za imovinu koja je nabavljena odnosno otuđena tijekom godine. **Stoga smatramo ispravnim unositi u stupac 7 godišnje stope amortizacije u skladu s korisnim vijekom trajanja, a primjenom formule izračunati svotu amortizacije za razdoblje u kojemu je sredstvo bilo u uporabi.**

Ukupnu obračunanu svotu otpisa dugotrajne imovine iz Obrasca DI knjiži se 31. prosinca 2023. godine u Knjigu primitaka i izdataka, i to na način da se ukupna svota otpisa (amortizacije) od 9.371,24 € unosi u **stupac 12 KPI-ja** (izdatak u naravi). Kada bi u toj svoti bio sadržan i porezno nepriznati izdatak na temelju amortizacije osobnih automobila, on bi se evidentirao u stupac **14 KPI-ja**, tako da ukupno porezno priznat izdatak na temelju otpisa (amortizacije) za 2023. godinu bude iskazan u stupcu **15 KPI-ja**. Ovi primjeri prikazani su u t. 6.4. ovog dijela PRILOGA.

KORISNO!

i u 2024.

KREDITNI RIZIK

U ovoj knjizi opisuje se materijalno najčešći i najznačajniji rizik kojem se izlažu financijski i nefinancijski subjekti u svom poslovanju. Posebnost upravljanja kreditnim rizikom kao najkompleksnijim rizikom kojem su izloženi regulatori, supervizori i menadžment banaka izaziva strepnju u poslovnoj javnosti i prijetnju stabilnosti našeg (i šireg) gospodarstva. Knjiga je osmišljena na način da kroz teoretska i praktična znanja i iskustva predoči kreditne rizike s pragmatičnog i supervizorskog motrišta. U šest poglavlja obuhvaćeno je sve što bi trebalo znati o suvremenim pojavnostima i modelima upravljanja kreditnim rizikom. Ona je spoj teorije i prakse te zagovara nužnost usvajanja zaokreta u upravljanju bankama prema anticikličkom modeliranju kreditnog rizika, a o tome autori pišu u prvom poglavlju. U drugom poglavlju opisuje se mjerenje i vrednovanje kreditnog rizika u okviru Basela II, dok se u trećem poglavlju izlažu interni rejting sustavi i analiziraju modeli te daju metodologije koje omogućuju izradu vlastitog rejting sustava. Četvrto poglavlje nosi naziv: Validacija internih rejting sustava, a u petom poglavlju autori objašnjavaju kapitalne zahtjeve za kreditni rizik prema IRB pristupu. U šestom poglavlju daje se koncizan prikaz Basela III s posebnim osvrtom na kreditni rizik.

Narudžbenica na kraju časopisa

